Europa-
Kommissionen

Det europæiske borgerpanel for læringsmobilitet

Endelig rapport

#LearningMobilityEU

DET EUROPÆISKE BORGERPANEL FOR LÆRINGSMOBILITET

Redaktion afsluttet i november 2023.

Dette dokument er ikke udtryk for Europa-Kommissionens officielle holdning.

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023

© Den Europæiske Union, 2023

Politikken for videreanvendelse af Europa-Kommissionens dokumenter gennemføres i henhold til Kommissionens afgørelse 2011/833/EU af 12. december 2011 om videreanvendelse af Kommissionens dokumenter (EUT L 330 af 14.12.2011, s. 39). Medmindre andet er angivet, er videreanvendelse af dette dokument tilladt under en Creative Commons Kreditering 4.0 International (CC BY 4.0)-licens (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Det betyder, at videreanvendelse er tilladt, med passende kildeangivelse og angivelse af eventuelle ændringer.

Alle billeder: © Den Europæiske Union.

Print	ISBN 978-92-68-09202-6	doi:10.2775/555668	NA-09-23-534-DA-N
PDF	ISBN 978-92-68-09231-6	doi:10.2775/669640	NA-09-23-534-DA-C

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning **2**

2. Hovedindholdet i det europæiske borgerpanel for læringsmobilitet **5**

2.1. Tilfældig udvælgelse og panelets demografiske sammensætning 6

2.2. Styringskomité 9

2.3. Videnudvalg 10

2.4. Center for viden og information 11

2.5. Oplægsholdere 11

2.6. Moderatorer 13

2.7. Facilitatorer 14

2.8. Observatører 15

3. Metodologisk ramme og de enkelte møder **18**

3.1. Metodologisk ramme 19

3.2. Møde 1: Proces og resultater 20

3.3. Møde 2: Proces og resultater 24

3.4. Møde 3: Proces og resultater 26

4. De næste skridt **33**

Bilag: Fuldstændige anbefalinger **36**

1. Indledning

Europa-Kommissionen afholdt tre EU-borgerpaneler i 2023, hvor emnet »læringsmobilitet« blev drøftet på det ene. I hvert af panelerne blev der samlet op til 150 tilfældigt udvalgte borgere fra alle 27 EU-medlemsstater for at deltage i drøftelser og fremsætte anbefalinger forud for visse centrale forslag fra Kommissionen. Panelerne opfylder det tilsagn, der blev givet i meddelelsen af 17. juni 2022 »Konference om Europas fremtid: Fra vision til konkret handling« ([1]) og af kommissionsformand Ursula von der Leyen i talen om Unionens tilstand 2022. Det europæiske borgerpanel for læringsmobilitet var det tredje panel, der blev samlet, og dets arbejde forløb over tre møder den 3.-5. marts, den 24.-26. marts og den 28.-30. april. Panelet blev samlet på baggrund af det forberedende arbejde vedrørende forslaget til Rådets henstilling om læringsmobilitet for at informere Kommissionen om borgernes perspektiv og få deres anbefalinger.

»Læringsmobilitet« er den betegnelse, som anvendes, når en person opholder sig i udlandet i en vis periode med henblik på at lære i et miljø som f.eks. et universitet, en skole eller tilmed en virksomhed eller som led i en ungdomsudveksling. I dag er læringsmobilitet et væsentligt element i moderne uddannelse og et afgørende redskab til fremme af livslang læring, personlig udvikling og interkulturel forståelse. Der er dog stadig betydelige udfordringer med hensyn til at gøre læringsmobilitet tilgængelig, inkluderende og effektiv for alle lærende i Den Europæiske Union.

I erkendelse af disse udfordringer har EU påtaget sig en aktiv rolle med hensyn til at fremme læringsmobilitet og støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser på at øge deltagelsen. Kommissionens 2025-strategi for det europæiske uddannelsesområde fastsætter f.eks. ambitiøse mål for at gøre mulighederne for læringsophold i udlandet til en realitet for alle og for automatisk gensidig anerkendelse af læringsresultater, der erhverves i udlandet. For at nå disse mål er det imidlertid nødvendigt at tage fat på komplekse politiske udfordringer med hensyn til finansiering, sprogkundskaber, anerkendelse og social og kulturel integration. EU spiller en kritisk rolle med hensyn til at lette samarbejdet og koordineringen mellem medlemsstaterne og andre interessenter for at kunne tackle disse udfordringer og udvikle brugbare løsninger.

([1]) Europa-Kommissionen (2022), Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Konference om Europas fremtid: Fra vision til konkret handling, COM(2022) 404 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0404).

I 2023 besluttede Kommissionen at fremsætte et nyt politisk forslag for at fremme læringsmobilitet for alle i det europæiske uddannelsesområde. I den forbindelse samlede Kommissionen et europæisk borgerpanel og opfordrede deltagerne til at besvare følgende spørgsmål: »**Hvordan kan vi gøre muligheden for læringsophold i udlandet til en realitet for alle?**« Borgerne blev opfordret til at identificere de største hindringer for læringsmobilitet, og finde frem til, hvad der skal til for at gøre det til muligt for alle at få læringsophold i udlandet.

På grundlag af informationsmateriale, ekspertinput og debatter i arbejdsgrupper og på plenarmøder identificerede og prioriterede panelets deltagere spørgsmål af relevans for Kommissionens nye politiske forslag. Panelets input og output er sammenfattet i denne rapport, herunder i bilaget hertil. Denne rapport opsummerer panelets hovedindhold og beskriver dets metodologiske ramme, den måde, debatterne blev gennemført på, resultaterne af de tre møder og de næste skridt. Endelig vil der blive uddraget erfaringer og konklusioner fra hele processen.

2. Hovedindholdet i det europæiske borgerpanel for læringsmobilitet

2.1. TILFÆLDIG UDVÆLGELSE OG PANELETS DEMOGRAFISKE SAMMENSÆTNING

Deltagerne i panelet blev fundet ved tilfældig udvælgelse, da dette er en retfærdig, konsekvent og pålidelig tilgang til udvælgelse af enkeltpersoner til sådanne deltagelsesprocesser. Korrekt anvendelse af tilfældig udvælgelse kan øge diversiteten og den repræsentative fordeling. Rekrutteringen blev gennemført af Kantar Public med støtte fra 27 nationale rekrutteringsagenturer. I de fleste lande blev deltagerne fundet telefonisk ved hjælp af tilfældige digitale opkald. I nogle lande blev der anvendt personlig kontakt eller tilfældig udvælgelse fra et sandsynlighedsbaseret onlinepanel (kun Luxembourg). Den gennemsnitlige acceptprocent varierede på tværs af medlemsstater med et samlet gennemsnit på 5,15 %.

Tabel 1: Panelets demografiske sammensætning

LAND	MÅLDELTAGERE	FAKTISKE DELTAGERE		
		Møde 1	Møde 2	Møde 3
Belgien	5	4	4	4
Bulgarien	4	4	4	4
Tjekkiet	5	5	5	5
Danmark	3	3	3	3
Tyskland	19	19	15	14
Estland	2	2	2	2
Irland	3	3	3	3
Grækenland	5	5	5	5
Spanien	12	12	12	11
Frankrig	15	15	15	14
Kroatien	2	2	2	2
Italien	15	15	15	15
Cypern	2	2	2	2
Letland	2	3	3	3
Litauen	2	2	2	2
Luxembourg	2	2	2	2
Ungarn	5	5	5	5
Malta	2	2	1	1
Nederlandene	6	4	4	4
Østrig	4	4	3	4
Polen	10	10	10	10
Portugal	5	4	4	4
Rumænien	7	7	7	7
Slovenien	2	2	2	2
Slovakiet	3	3	3	3
Finland	3	3	3	3
Sverige	5	4	3	3
I alt	**150**	**142**	**139**	**137**

I tabel 1 findes et overblik over det ønskede antal medlemmer af borgerpanelet på tværs af medlemsstater (landekvoter) og det faktiske antal deltagere og landets tildelte antal deltagere pr. møde. Målet var at sikre et niveau for medlemsstaternes repræsentation, der står i forhold til størrelsen af befolkningen, dog med minimum to borgere pr. land ([2]). Med andre ord blev der sat høje mål for lande med en stor befolkning, f.eks. Tyskland (19 borgere), mens to borgere fra henholdsvis Luxembourg og Malta blev inviteret. Generelt var der et stort fremmøde, hvilket stort set afspejlede de fastsatte mål. For 22 ud af de 27 medlemsstater blev målene for deltagelse nået. Samlet set deltog 142 borgere ud af de 150 måldeltagere i mindst et af møderne.

For at sikre, at panelet i videst muligt omfang afspejlede mangfoldigheden i EU's befolkning, blev der fastsat målkvoter for deltagerne i henhold til de sociodemografiske kendetegn i figur 1 (de faktiske andele af deltagere henviser til de 142 borgere, der deltog i mindst ét af møderne). En undtagelse var beslutningen om at overrepræsentere unge ved at rekruttere en tredjedel af panelet fra aldersgruppen 16-25 år, selv om denne kategori udgør mindre end 33 % af EU's befolkning ([3]).

Figur 1: Måltal og faktiske deltagere pr. møde ifølge fire sociodemografiske kriterier

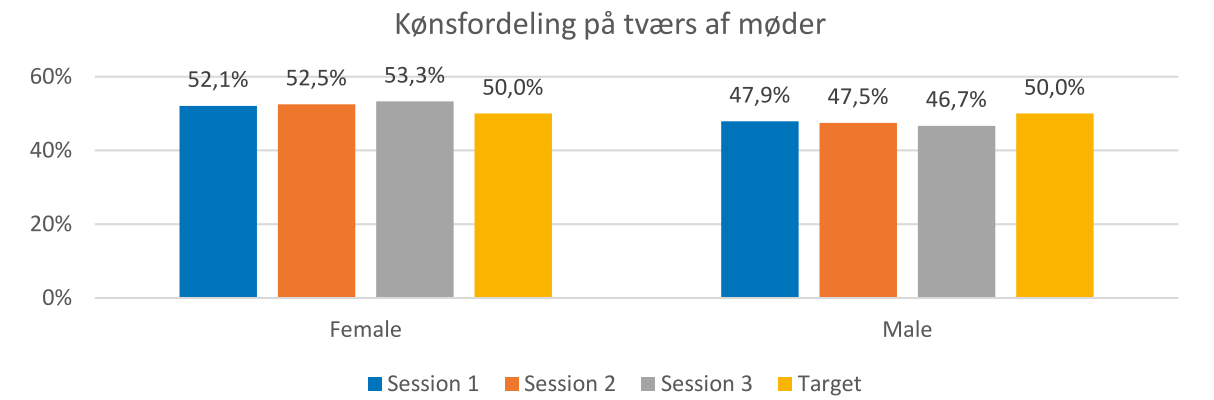

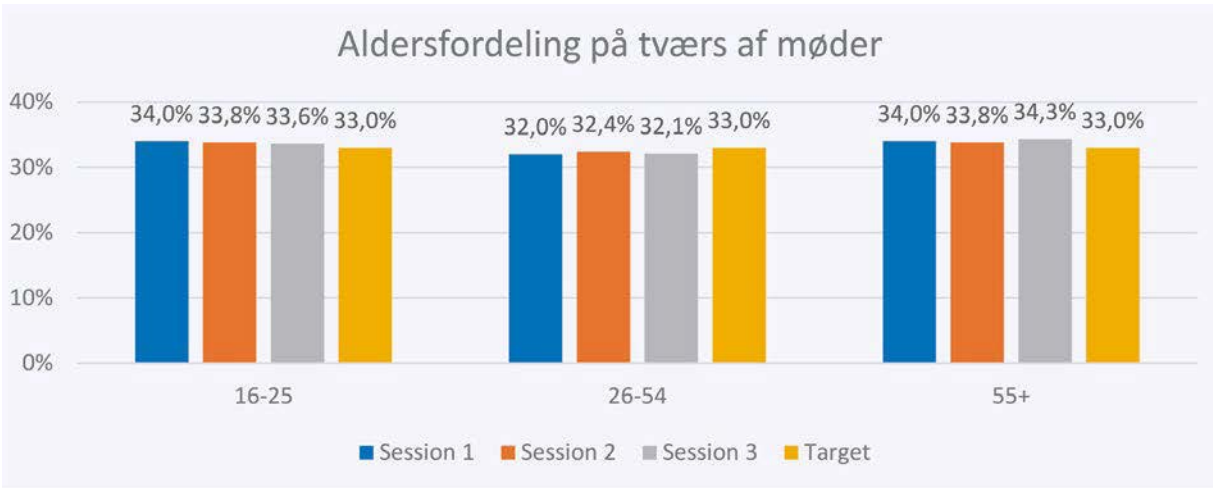

([2]) Landekvoterne blev genereret ved hjælp af princippet om degressiv proportionalitet, som også anvendes til at beregne antallet af pladser for hver medlemsstat i Europa-Parlamentet.

([3]) Denne aldersgruppe udgør 10,6 % af EU's befolkning (Eurostat, 2022).

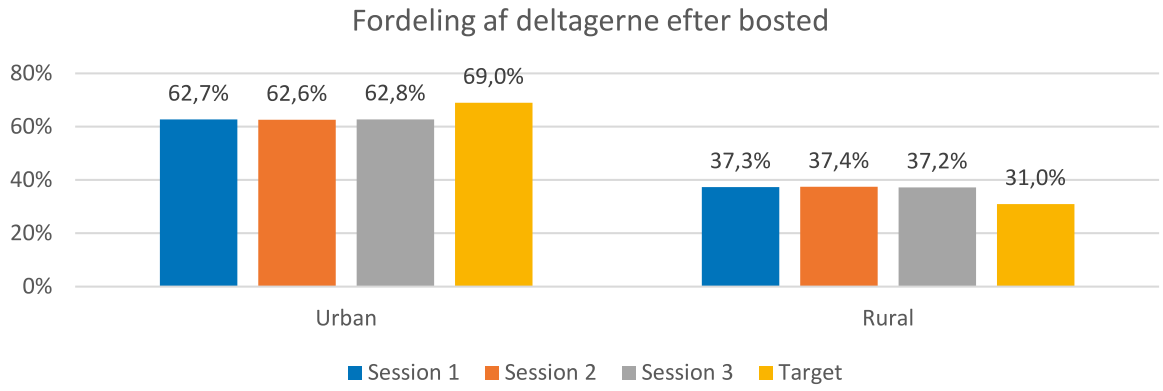
Fordeling af deltagerne efter bosted
80%
60%
40%
20%
0%
62,7%
62,6%
62,8%
69,0%
37,3%
37,4%
37,2%
31,0%
Urban
Rural
Session 1
Session 2
Session 3
Target

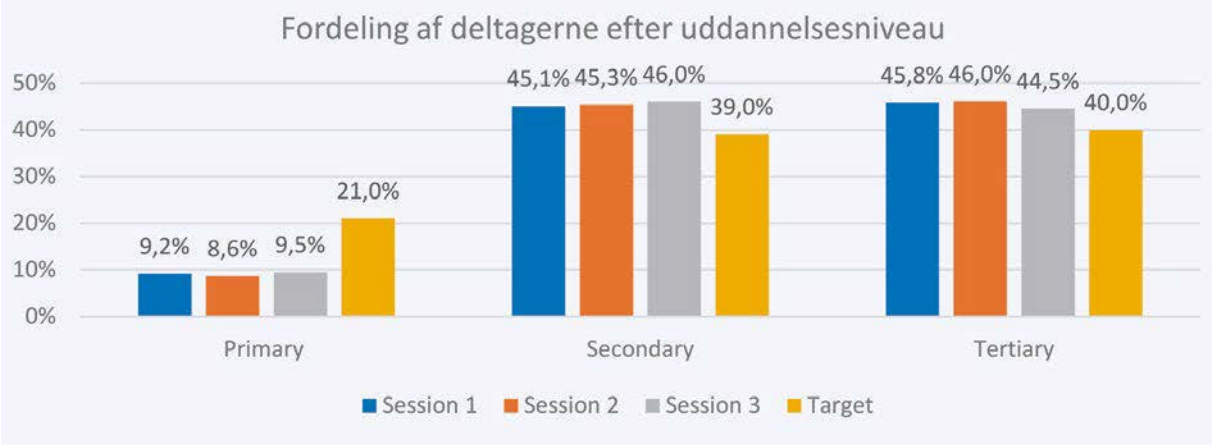
Fordeling af deltagerne efter uddannelsesniveau
50%
40%
30%
20%
10%
0%
9,2%
8,6%
9,5%
21,0%
45,1%
45,3%
46,0%
39,0%
45,8%
46,0%
44,5%
40,0%
Primary
Secondary
Tertiary
Session 1
Session 2
Session 3
Target

2.2. STYRINGSKOMITÉ

Styringskomitéen udformede, organiserede og ledte panelet. Den mødtes en gang om ugen for at træffe afgørelse om konceptuelle og organisatoriske spørgsmål, herunder metodologi, logistik og budgetrelaterede spørgsmål. Komitéen bestod af repræsentanter for Kommissionen og kontrahenter. Fra Kommissionens side bidrog tre generaldirektorater (GD) til styringskomitéens arbejde: GD for Kommunikation med ansvar for den nye fase af borgerdeltagelse og mere specifikt for, hvordan panelet organiseres, og hvilke metoder det anvender; GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Inklusion med ansvar for politikken for erhvervsuddannelse og voksenuddannelse; og GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur med ansvar for læringsmobilitet, herunder Kommissionens kommende forslag til Rådets henstilling om emnet.

Kontrahenterne arbejdede sammen om at udforme og føre denne nye generation af EU-borgerpaneler ud i livet. Rekrutteringen af borgere blev gennemført af Kantar Public. VO Europe og MCI havde ansvaret for kommunikation og bistand til borgerne og for alle organisatoriske aspekter af de tre møder. Derudover samlede et internationalt drøftelsesteam bestående af ifok (Tyskland), Missions Publiques (Frankrig), Teknologirådet (Danmark) og Deliberativa (Spanien) eksperter til at udforme og facilitere drøftelsesprocessen. Partnerne i dette drøftelsesteam samlede deres knowhow for at opstille begreber for den overordnede deltagelsesproces samt metoden for hvert af panelets møder i samarbejde med GD for Kommunikation. Teamet havde ansvar for at udarbejde et udkast til en konceptnote med en beskrivelse af panelets opgaver sammen med de tre GD'er og for at oprette det vejledende videnudvalg. Desuden rekrutterede og briefede det med støtte fra GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Inklusion og GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur oplægsholdere, som hjalp borgerne med at forstå komplekse spørgsmål, og som besvarede borgernes spørgsmål på de tre møder. Teamet koordinerede også kommunikationen med borgerne og støtteteamet på stedet, varetog moderationen og faciliterede gruppearbejdet og førte tilsyn med rapporteringen om resultaterne.

2.3. VIDENUDVALG

Inddragelsen af et videnudvalg bestående af eksperter inden for læringsmobilitet har styrket drøftelsesprocessens integritet ved at garantere kvaliteten, objektiviteten, mangfoldigheden og forståeligheden af de oplysninger, der gives til borgerne. Videnudvalgets rolle var at tilvejebringe og videregive viden og ekspertise for at skabe lige vilkår for alle deltagere og facilitere drøftelserne mellem dem. Dette blev bl.a. gjort ved at udarbejde et informationssæt, der blev uddelt til borgerne forud for det første møde. Det faktuelle politiske input blev udarbejdet i tæt samarbejde med styringskomitéen.

Videnudvalget hjalp også drøftelsesteamet med at afdække svaghedstegn (f.eks. hvis debatten gik i stå), tværgående spørgsmål eller blinde vinkler i borgernes drøftelser (f.eks. mulige overlap mellem deres idéer og eksisterende EU-initiativer og/eller områder, hvor de foreslåede tiltag ikke nødvendigvis understøttes af dokumentation). De deltog også i faktatjek og besvarede borgernes spørgsmål under og efter møderne med støtte fra et center for viden og information, der også omfattede andre eksperter fra Kommissionen. Desuden støttede de drøftelsesteamet i dets bestræbelser på at samle borgernes resultater fra det første møde (om hindringer for inklusiv læringsmobilitet) i hovedkategorier af hindringer med afsæt i deres viden om og erfaring med læringsmobilitet.

Videnudvalget bestod af fem medlemmer udvalgt af styringskomitéen ud fra følgende kriterier: ekspertise inden for en bred vifte af vidensområder; bred anerkendelse af knowhow og erfaring på området, både blandt interessenter og kolleger; evne til at forstå, anerkende og formidle forskellige synspunkter om emnet, herunder eventuelle afvejninger; og mangfoldighed med hensyn til køn, nationalitet og tilhørsforhold. Desuden bidrog to repræsentanter fra GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur med indsigt i EU's politik.

Videnudvalget bestod af følgende medlemmer:

- Gina Ebner, European Association for the Education of Adults
- Mantas Pupinis, partner og forskningsleder, PPMI, Litauen
- Juan Rayón González, netværket af Erasmus-studerende (ESN)
- Mika Saarinen, det finske nationale agentur for Erasmus+
- Beatriz Tourón Torrado, det spanske nationale agentur for Erasmus+
- Fabienne Metayer, sektionsleder, koordineringsenheden for Erasmus+, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur (roterende medlem)
- Giedrius Sudikas, medarbejder ved Erasmus+, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur (roterende medlem).

2.4. CENTER FOR VIDEN OG INFORMATION

Der blev oprettet et center for viden og information til at besvare spørgsmål og anmodninger om præcisering fra borgerne under deres drøftelser. Centret for viden og information bestod af eksperter fra GD for Kommunikation, GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Inklusion og GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur, som blev bedt om at komme med svar inden for deres respektive politikområder, sammen med medlemmer af videnudvalget og andre eksperter. I løbet af panelets tre møder kom center for viden og information med skriftlige svar på spørgsmål fra borgerne. På det tredje møde kom medlemmerne af center for viden og information med korte indlæg i de tre arbejdsgrupper for at afklare udestående spørgsmål, inden borgerne konsoliderede deres endelige anbefalinger.

2.5. OPLÆGSHOLDERE

Ud over medlemmerne af videnudvalget blev flere interessenter og eksperter opfordret til at dele deres ekspertise og erfaringer med hensyn til læringsmobilitet og til at besvare spørgsmål fra borgerne. Talerne præsenterede de forskellige sektorer inden for læringsmobilitet (skolemobilitet, unges mobilitet, studerendes mobilitet, erhvervsuddannelse og voksnes mobilitet). De fortalte om de eksisterende mobilitetsprogrammer på EU-plan og nationalt plan, de udfordringer, som forskellige grupper står over for med hensyn til at få adgang til læringsmobilitet, samt mulige foranstaltninger til at forbedre adgangen til læringsmobilitet, både på medlemsstatsplan og EU-plan. De fremhævede også afvejninger mellem disse foranstaltninger og gav borgerne feedback om deres arbejde. Videnudvalget sikrede, at de oplysninger, som borgerne fik, var afbalancerede, passende og tilstrækkeligt repræsentative for de mest udbredte holdninger blandt politiske beslutningstagere og interessenter i EU. Talerne er vist nedenfor.

Tabel 2: Talerliste på de tre møder

MØDE 1	
Europa-Kommissionen	**Mariya Gabriel**, kommissær med ansvar for innovation, forskning, kultur, uddannelse og unge (indtil maj 2023)
	Pia Ahrenkilde Hansen, generaldirektør, GD for Kommunikation
	Richard Kühnel, direktør, repræsentation og kommunikation i medlemsstaterne, GD for Kommunikation
	Ute Haller-Block, kontorchef, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur
	Jutta König-Georgiades, Kontoret for Dialog med Borgerne, GD for Kommunikation
Eksterne eksperter	**Gina Ebner**, generalsekretær, »European Association for the Education of Adults«
	Ismael Páez Civico, Det Europæiske Ungdomsforum
	Juan Rayón González, formand, netværket af Erasmus-studerende
	Mika Saarinen, direktør for det finske nationale agentur for Erasmus+ (EDUFI)
	Beatriz Tourón Torrado, uddannelsesrådgiver, det spanske nationale agentur for Erasmus+ (SEPIE)
MØDE 2	
Europa-Kommissionen	**Sophia Eriksson Waterschoot**, direktør for Unge, Uddannelse og Erasmus+, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur
	Ute Haller-Block, kontorchef, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur
Tværgående blok	**Mantas Pupinis**, forskningsleder ved PPMI og projektleder for det igangværende »Study on supporting learning mobility: progress, obstacles and the way forward«
	Mika Saarinen, direktør, det finske nationale agentur for Erasmus+ (EDUFI)
Emneblok 1: Overvindelse af individuelle og holdningsmæssige udfordringer, hindringer og dilemmaer	**Gregorio Blanco Martin**, leder af afdelingen for engelsk og Erasmus-koordinator, gymnasiet IES Gabriel Alonso de Herrera
	Irina Ferencz, direktør, »Academic Cooperation Association«
	Wim Gabriels, direktør og koordinator for social inklusion og engagement i mobilitet, netværket af Erasmus-studerende
	Christoph van Mol, adjunkt ved universitetet i Tilburg
Emneblok 2: Overvindelse af kontekstuelle og miljømæssige udfordringer, hindringer og dilemmaer	**Gina Ebner**, generalsekretær, »European Association for the Education of Adults«
	Ewa Krzaklewska, adjunkt ved universitetet i Jagiellonian
	Ruben Sansom, koordinator for ren mobilitet, Generation Climate Europe
	Brikena Xhomaqi, direktør, »Lifelong Learning Platform«
Emneblok 3: Overvindelse af institutionelle og politikrelaterede udfordringer, hindringer og dilemmaer	**Vito Borelli**, teamleder, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur
	Audrey Frith, direktør, Eurodesk Brussels Link
	Søren Kristensen, konsulent, Techne
	Chiara Riondino, kontorchef, GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Inklusion

MØDE 3	
Europa-Kommissionen	**Nicolas Schmit**, kommissær med ansvar for beskæftigelse og sociale rettigheder
	Sophia Eriksson Waterschoot, direktør for Unge, Uddannelse og Erasmus+, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur
	Colin Scicluna, kabinetschef for næstformand Dubravka Šuica
	Ute Haller-Block, kontorchef, koordineringsenheden for Erasmus+, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur
	Fabienne Metayer, sektionsleder, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur
Eksterne eksperter	**Marta Gutiérrez Benet**, sektionsleder, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur
	Kostis Giannidis, tidligere formand, netværket af Erasmus-studerende
	Juliette Ibarrondo Lasa, »European Federation for Intercultural Learning«
	Davide Muraro, »European Association for the Education of Adults«
	Mantas Pupinis, forskningsleder ved PPMI og projektleder for »Study on supporting learning mobility: progress, obstacles and the way forward«
	Mika Saarinen, direktør, det finske nationale agentur for Erasmus+ (EDUFI)
	Beatriz Tourón Torrado, uddannelsesrådgiver, det spanske nationale agentur for Erasmus+ (SEPIE)

2.6. MODERATORER

To moderatorer styrede borgerne gennem alle tre møder og ledte diskussionerne på plenarmødet. De kom med oplysninger om panelets overordnede mål og metoden for de enkelte møder samt om organisatoriske aspekter. Moderatorerne ledte også debatterne mellem eksperterne blandt oplægsholderne, sikrede, at viden blev videregivet på en retfærdig og upartisk måde under drøftelserne, og faciliterede spørgsmål og svar mellem eksperter og borgere. Desuden samlede moderatorerne alle resultater i plenarmøderne for hvert møde. Moderatorerne var:

- → Camille Dobler (Missions Publiques)
- → Malte Frøslee Ibsen (Teknologirådet).

2.7. FACILITATORER

Borgerne arbejdede i 12 arbejdsgrupper, som hver især blev faciliteret og bistået af to medlemmer fra drøftelsesteamet: en erfaren facilitator og en medhjælper. Facilitatorernes opgave var at lede diskussionerne i arbejdsgrupperne og sikre en jævn arbejdsgang ved at:

- skabe en venlig og gensidig respektfuld stemning for at fremme et afbalanceret bidrag fra alle deltagere
- sikre, at alle borgere blev informeret om den overordnede proces, og ved at styre borgerne igennem gruppearbejdet
- sikre, at målene for arbejdsgruppernes møder blev nået, dvs. ved at hjælpe med at udpege konflikter og uoverensstemmelser og fremme debat og konsensus mellem borgerne
- holde styr på tiden, tage noter og samle resultater af drøftelser i indbyrdes forbundne arbejdsdokumenter på flere forskellige sprog
- videregive anmodninger fra borgerne i arbejdsgrupperne til støtteteamet eller eksperter, f.eks. ved at indsamle ubesvarede bemærkninger eller spørgsmål
- deltage i debriefingmøder med drøftelsesteamet.

Facilitatorerne var ansat af ifok, Missions Publiques eller Teknologirådet. Under diskussionerne i arbejdsgrupperne blev de støttet af faciliteringsmedhjælpere, der hovedsagelig bestod af studerende og praktikanter i Bruxelles. Alle facilitatorer og medhjælpere fulgte fælles instrukser i en faciliteringsvejledning og et udrulningsdokument (ét pr. møde). De deltog i to særlige orienterings- og oplæringsmøder forud for hvert møde.

2.8. OBSERVATØRER

Et begrænset antal observatører fik mulighed for at følge panelets arbejde. Målet var at skabe gennemsigtighed og synlighed for dette innovative demokratiske format og samtidig bevare et sikkert rum for de deltagende borgere, hvilket er afgørende for at skabe et pålideligt debatmiljø. Observatører fik lov til at deltage i og følge diskussionerne på plenarmøderne og i arbejdsgrupperne. Maksimalt tre observatører havde lov til at deltage i hver arbejdsgruppe.

Der var også interne observatører, som kom fra de tilrettelæggende partnere og institutioner (f.eks. internt personale fra Generalsekretariatet, GD for Kommunikation, GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Inklusion og GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur). Eksterne observatører omfattede forskere (fra universiteter eller tænketanke), interessenter fra civilsamfundet, repræsentanter fra medierne og andre interessenter. Med de berørte borgeres samtykke kunne de eksterne observatører kun gennemføre interview med dem til forskningsformål, hvis det ikke hindrede panelernes arbejde.

European Citizens' Panel
learning
mobility
Have Your Say

learning
mobility

3. Metodologisk ramme og de enkelte møder

3.1. METODOLOGISK RAMME

Panelet omfattede tre møder med forskellige mål.

- På det første møde (fysisk i Bruxelles) blev deltagerne introduceret til det foreliggende spørgsmål og fik mulighed for at lære hinanden at kende og opbygge fællesskab og tillid. De modtog indledende input fra eksperter og blev derefter bedt om at identificere målgrupper for læringsmobilitet. Efterfølgende indsamlede og prioriterede de udfordringer og hindringer for adgang til læringsmobilitet ved hjælp af en personlig udviklingsøvelse, en fælles metode for designtænkning. De blev med andre ord bedt om at »se sig selv udefra« ved at skabe og beskrive forskellige fiktive persontyper, der repræsenterer typiske eller atypiske EU-borgere, og om at overveje de muligheder og hindringer, de kan stå over for i forbindelse med læringsmobilitet.
- Det andet møde blev afholdt online og fokuserede på en dybere forståelse af spørgsmålet. Hovedformålet med mødet var at tilskynde til udveksling af idéer og perspektiver blandt deltagerne, identificere konsensusområder og uoverensstemmelser og formulere de første idéer til anbefalinger i tre separate emneblokke.
- Det tredje og sidste møde (fysisk i Bruxelles) havde til formål at udforme anbefalingerne med afsæt i de idéer og den viden, der blev indhentet på de første to møder, og blev yderligere understøttet af input fra eksperter. På det tredje møde sikredes det, at panelet udarbejdede konkrete anbefalinger, der vil kunne overdrages til Kommissionen og deles med relevante interessenter.

Figur 2: Det overordnede metodemæssige forløb i det europæiske borgerpanel for læringsmobilitet

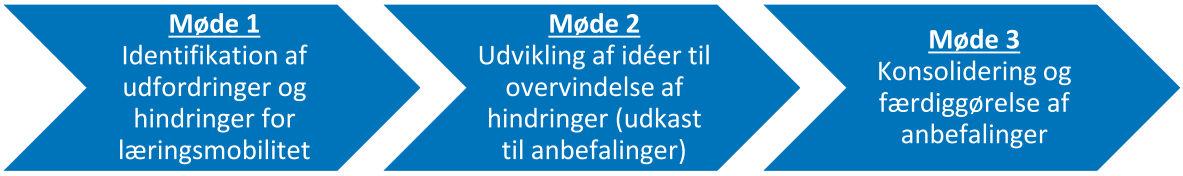

I løbet af panelets arbejde var der god tid til at udveksle idéer, både på plenarmøder og gennem gruppearbejde. Strukturen for møderne skulle fremme interaktioner blandt deltagerne og sikre, at alle blev hørt. Eftersom panelet fandt sted i et flersproget miljø, havde borgerne hele vejen igennem mulighed for at tale på deres modersmål, da der var tolke til rådighed. Arbejdsgrupperne var sammensat på en måde, der gav tilstrækkelig geografisk mangfoldighed, med en kombination af større og mindre lande og højst fem forskellige sprog i hver gruppe. Facilitatorerne havde mulighed for at lede drøftelserne på deres modersmål eller på engelsk.

3.2. MØDE 1: PROCES OG RESULTATER

Det første møde fandt sted i Bruxelles den 3.-5. marts 2023 og introducerede emnet og baggrunden for panelet. Borgerne lærte hinanden at kende og fik præsenteret reglerne for konstruktive diskussioner. De udviklede derefter en forståelse af målgrupperne for øget læringsmobilitet i Europa og af de udfordringer, som står i vejen for at nå dette mål. Kommissionens repræsentanter og eksterne talere hjalp borgerne med at få en bedre forståelse af de eksisterende programmer og nogle af udfordringerne ved at gøre læringsmobilitet til en realitet for alle. Formålet med det første møde var at udveksle og kortlægge personlige erfaringer med læringsmobilitet, definere målgrupper og identificere hindringer for læringsmobilitetsaktiviteter, som borgerne fandt relevante for yderligere drøftelser på de kommende møder.

Dag 1 (fredag, den 3. marts)

Den første dag blev borgerne budt velkommen af moderatorerne og to repræsentanter fra Kommissionen: **Mariya Gabriel** (daværende kommissær med ansvar for innovation, forskning, kultur, uddannelse og unge) og **Pia Ahrenkilde Hansen** (generaldirektør, GD for Kommunikation). De fremhævede panelets betydning og præsenterede EU's visioner for uddannelsessektoren. Moderatorerne gennemgik efterfølgende dagsordenen for møde 1 og de næste møder. Efter nogle øvelser til at bryde isen introducerede **Jutta König-Georgiades** (GD for Kommunikation) kort EU's organer samt beslutnings- og lovgivningsprocessen. Derefter præsenterede **Ute Haller-Block** (GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur) panelets emne i detaljer. Læringsmobilitet blev yderligere undersøgt ud fra borgernes egne erfaringer med læring og uddannelse hjemme og i udlandet kombineret med deres »forspildte muligheder« for læringsmobilitet. Medlemmerne af videnudvalget kommenterede og uddybede individuelle erfaringer, samtidig med at de gav mere generelle input om de forskellige former for læringsmobilitet: skolemobilitet, unges mobilitet, erhvervsuddannelse i udlandet, voksnes mobilitet og studerendes mobilitet.

Mariya Gabriel byder borgerne velkommen.

Dag 2 (lørdag, den 4. marts)

På andendagen arbejdede borgerne i 12 parallelle arbejdsgrupper med simultantolkning, og grupperne blev understøttet af erfarne facilitatorer. Grupperne udarbejdede deres indhold i flersprogede regneark, der var forbundet med andre gruppers regneark. Borgerne udvekslede først tidligere og nuværende erfaringer med læringsmobilitet og reflekterede over definitionen og de forskellige former for læringsmobilitet. Derefter drøftede borgerne målgrupper for læringsmobilitet og udviklede persontyper med fokus på dem, der kunne drage størst fordel af øget læringsmobilitet. Hver gruppe udviklede 2-6 persontyper, der repræsenterede disse målgrupper. Persontyperne blev brugt til at definere udfordringer og hindringer for centrale målgrupper. Grupperne talte også om fremtidige tendenser og samfundsmæssige udviklinger, der kan påvirke læringsmobiliteten. Desuden indledte de drøftelser om levedygtige løsninger og katalysatorer. I løbet af dagen kunne borgerne stille spørgsmål til eksperter i »viden- og informationscentret«. Efter at borgerne havde afsluttet deres arbejde lørdag, samlede medlemmerne af videnudvalget og andre eksperter på stedet sammen med medlemmer af drøftelsesteamet i alt 54 persontyper, der var udviklet i arbejdsgrupperne, hvilket resulterede i, at der opstod 12 separate grupper af persontyper.

Dag 3 (søndag, den 5. marts)

På den tredje dag modtog hver gruppe af deltagere en gruppe af persontyper (der var 2-7 persontyper pr. gruppe). Hver persontype havde et profilbillede genereret af AI-programmet (kunstig intelligens) DALL-E, som var baseret på gruppernes demografiske beskrivelser. Det sidste trin i arbejdsgrupperne var at sammenfatte og identificere tværgående udfordringer og hindringer for de respektive grupper af persontyper under observation. Borgerne forberedte sig også til møde 2 og indsamlede spørgsmål og input til næste møde. På det afsluttende plenarmøde præsenterede talsmændene fra de 12 arbejdsgrupper de vigtigste hindringer for læringsmobilitet, og de blev derefter samlet på en tavle af talsmanden og moderatorerne. Efter præsentationerne kom eksperterne med reaktioner og bemærkninger til panelets arbejde. **Richard Kühnel** (direktør for repræsentation og kommunikation i medlemsstaterne, Europa-Kommissionen) kom med afsluttende bemærkninger og sagde farvel.

Den formelle dagsorden for det første møde er vist herunder.

Fredag (3.3.)	PLENARMØDE
14.30-15.00	Velkomstord og indledende taler ved: — **Mariya Gabriel**, kommissær med ansvar for innovation, forskning, kultur, uddannelse og unge (indtil maj 2023) — **Pia Ahrenkilde Hansen**, generaldirektør, GD for Kommunikation
15.00-15.40	**Introduktion til borgerpanelet: Hvorfor er vi her?**
15.40-15.55	Gruppefoto
15.55-16.15	**Introduktion til panelets emne I** (overvejelser om dine egne erfaringer)
16.15-16.45	Kaffepause
16.45-18.30	**Introduktion til panelets emne II** (udveksling af erfaringer og paneldiskussion)
Lørdag (4.3.)	**ARBEJDSGRUPPER**
9.30-11.00	**Lær hinanden at kende ud fra: værdier og erfaringer med læringsmobilitet**
11.00-11.30	Kaffepause
11.30-13.00	**Læringsmobilitet for alle: identifikation af målgrupper**
13.00-14.30	Frokostpause
14.30-16.15	**Identifikation af aktuelle udfordringer og hindringer**
16.15-16.45	Kaffepause
16.45-18.00	**Undersøgelse af fremtidige tendenser**
Søndag (5.3.)	**ARBEJDSGRUPPER OG PLENARMØDE**
9.30-11.00	**Arbejdsgrupper: forberedelse af plenarmøde og indsamling af spørgsmål**
11.00-12.00	Kaffepause og flytning af grupperne til mødelokaler
12.00-13.20	**Plenarmøde: præsentationer fra grupperne, reaktioner og spørgetid**
13.20-13.40	**Opsamling og oplysninger om de næste møder**

3.3. MØDE 2: PROCES OG RESULTATER

Panelets andet møde blev afholdt online den 24.-26. marts 2023. Målet var, at borgerne skulle formulere løsninger for at overvinde de udfordringer og hindringer, der blev identificeret på møde 1, og udarbejde anbefalinger med henblik på at gøre læringsmobilitet mere inkluderende. For at strukturere arbejdet på mødet blev de 36 udfordringer og hindringer for læringsmobilitet, der blev indsamlet på det første møde, grupperet i tre »emneblokke« af videnudvalget.

- **Emneblok 1.** Overvindelse af **individuelle og holdningsmæssige** udfordringer, hindringer og dilemmaer (personlige og psykologiske barrierer, barrierer for beslutningstagning).
- **Emneblok 2.** Overvindelse af **kontekstuelle og miljømæssige** udfordringer, hindringer og dilemmaer (kulturelle, sociale og sproglige barrierer).
- **Emneblok 3.** Overvindelse af **institutionelle og politikrelaterede** udfordringer, hindringer og dilemmaer (adgang til oplysninger, økonomiske og finansielle barrierer).

Tjenestemænd fra Kommissionen og forskellige eksterne talere gav borgerne input om disse hindringer og fremlagde mulige løsninger på dem med særlig vægt på de dilemmaer og afvejninger, der findes mellem dem. Efter en iterativ »peer review«-proces, hvor borgerne i de 12 arbejdsgrupper gennemgik hinandens arbejde, fremsatte de 45 udkast til anbefalinger.

Dag 1 (fredag, den 24. marts)

På førstedagen blev borgerne budt velkommen til onlinemødet af moderatorerne og **Sophia Eriksson Waterschoot** (GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur). Derefter reflekterede **Ute Haller-Block** (GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur) over resultaterne af møde 1 og præciserede Kommissionens forventninger til panelet. **Mantas Pupinis** (PPMI) blev derefter opfordret til at forklare, hvordan videnudvalget grupperede borgernes resultater fra møde 1 i tre emneblokke. Han præsenterede et indledende overblik over de dilemmaer og afvejninger, der ligger til grund for disse udfordringer, som blev identificeret af videnudvalget. Som supplement til denne første inputrunde forsynede **Mika Saarinen** (EDUFI) borgerne med oplysninger om Erasmus+-programmet og andre eksisterende læringsmobilitetsprogrammer for at sætte panelets arbejde i sammenhæng. I tre efterfølgende paneldiskussioner uddybede fire talere hver enkelt emneblok og satte dem i forskellige perspektiver og gav et overblik over mulige løsninger, dilemmaer og spørgsmål i deres respektive emneblok. Ved afslutningen af hver paneldiskussion havde borgerne mulighed for at stille spørgsmål. Endelig redegjorde hovedordstyrerne for weekendens dagsorden og mindede om panelets overordnede formål.

Dag 2 (lørdag, den 25. marts)

På andendagen arbejdede borgerne i 12 parallelle arbejdsgrupper med adgang til simultantolkning og ledsaget af erfarne facilitatorer. Notetagerne dokumenterede processen i flersprogede regneark, hvilket gjorde det muligt for deltagerne at følge det indhold, som blev produceret i deres gruppe på deres modersmål. Alle grupper begyndte dagen med at undersøge den første emneblok om overvindelse af psykologiske og holdningsmæssige hindringer. De blev enige om tværgående elementer, der skulle tages i betragtning ved udarbejdelsen af anbefalinger med sigte på at overvinde kontekstuelle (emneblok 2) samt institutionelle og politikrelaterede udfordringer (emneblok 3). Derefter udarbejdede hver arbejdsgruppe op til to udkast til anbefalinger for hver af disse to emneblokke. Om eftermiddagen sendte hver gruppe en repræsentant til en anden arbejdsgruppe for at fremlægge sit udkast til anbefalinger og modtage feedback. I løbet af dagen kunne borgerne stille spørgsmål til eksperter i »viden- og informationscentret«. Der blev givet svar lørdag eftermiddag eller søndag formiddag.

Dag 3 (søndag, den 26. marts)

Søndag formiddag integrerede borgerne i arbejdsgrupperne feedback fra de andre grupper og evt. eksperternes svar. Dette resulterede i 45 udkast til anbefalinger i de 12 arbejdsgrupper. Til det følgende afsluttende plenarmøde valgte hver gruppe én talsperson. Hver talsperson fremlagde derefter to af gruppens anbefalinger for hele panelet. Efter disse præsentationer modtog borgerne feedback om deres idéer fra **Mika Saarinen** (EDUFI) og **Ute Haller-Block** (GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur). Derefter havde borgerne mulighed for at stille spørgsmål til disse to talere og dele deres egen feedback vedrørende det igangværende møde, som også blev understøttet af tre spørgsmål på Slido. Endelig fik borgerne et overblik over det seneste møde og de næste skridt.

Den fulde dagsorden for mødet er vist herunder.

Fredag (24.3.)	**PLENARMØDE**
14.30-14.50	**Velkomst, fremlæggelse af resultaterne fra møde 1 og dagsorden for møde 2**
14.50-15.35	**Overgang fra hindringer til løsninger for læringsmobilitet for alle** Talere fra Kommissionen og videnudvalget
15.35-15.55	Pause
15.55-16.40	**Emneblok 1: Overvindelse af personlige og psykologiske barrierer** Interview med eksperter og spørgetid
16.40-17.20	**Emneblok 2: Overvindelse af kulturelle, sociale og sproglige barrierer** Interview med eksperter og spørgetid
17.20-17.40	Pause
17.40-18.20	**Emneblok 3: Overvindelse af hindringer i forbindelse med information, økonomi og finansiering** Interview med eksperter og spørgetid
18.20-18.30	**Næste skridt og afsluttende bemærkninger**
Lørdag (25.3.)	**ARBEJDSGRUPPER**
9.30-9.45	**Gruppedannelse/bryde isen**
9.45-11.00	**Interval 1: Gruppearbejde med udkast til anbefalinger** (emneblok 1)
11.00-11.30	Pause
11.30-13.00	**Interval 2: Gruppearbejde med udkast til anbefalinger** (emneblok 2 og 3)
13.00-14.30	Frokostpause
14.30-16.00	**Interval 3: Gruppearbejde med udkast til anbefalinger** (emneblok 2 og 3)
16.00-16.30	Pause
16.30-18.00	**Interval 4: Feedback mellem grupper**
Søndag (26.3.)	**ARBEJDSGRUPPER OG PLENARMØDE**
9.30-11.15	**Interval 5: Konsolidering af udkast til anbefalinger**
11.15-11.30	Pause
	Plenarmøde
11.30-12.40	**Gruppefremlæggelser og feedback**
12.40-12.55	Pause
12.55-13.20	**Eksperternes reaktioner på det arbejde, der blev udført på møde 2, interaktion og spørgetid**
13.20-13.30	**Opsamling og afsluttende bemærkninger**

3.4. MØDE 3: PROCES OG RESULTATER

Forud for det tredje møde blev borgernes 45 udkast til anbefalinger grupperet omkring lignende emner (f.eks. sprogindlæring, information og bevidstgørelse, anspo-ring af virksomheder og ansatte) og placeret i de 12 arbejdsgrupper. Samtidig blev der givet skriftlig feed-back fra eksperter og ressourcepersoner om hver en-kelt anbefaling. På det tredje og sidste møde integre-rede borgerne feedback fra eksperter og andre arbejdsgrupper, samlede lignende idéer og færdig-gjorde anbefalingerne. Som afslutning på mødet gav borgerne udtryk for, i hvor høj grad de var enige i hver enkelt anbefaling i en endelig vurderingsprocedure på plenarmødet.

Dag 1 (fredag, den 28. april)

På den første dag for det sidste møde blev alle borgere budt velkommen til panelet af moderatorerne **Nicolas Schmit** (kommissær med ansvar for beskæftigelse og sociale rettigheder) og **Sophia Eriksson Water-schoot** (GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur). Efter velkomsttalerne formidlede **Mantas Pupinis** (PPMI) indsigt i videnudvalgets arbejde mellem an-det og tredje møde. I den efterfølgende pause blev borgerne opfordret til at prioritere sektorer inden for læringsmobilitet og politiske emner, der blev drøftet af panelet. Det gjorde de vha. en øvelse med »aktive søjlediagrammer«, hvor de fordelte »budgetenheder« i 13 kategorier, der angiver, hvilke områder for lærings-mobilitet som bør modtage flere midler. Efter pausen blev borgerne opdelt i to underplenargrupper. I hver underplenargruppe modtog arbejdsgrupperne feed-back fra fire eksperter om de udkast til anbefalinger, de fik tildelt. I deres bidrag fremhævede eksperterne mulighederne for at forbedre borgernes udkast til anbefalinger, og de besvarede borgernes spørgsmål. Sidst på dagen samledes borgerne igen på plenar-mødet for at sammenfatte de hovedpunkter, der var fremkommet i underplenargrupperne, og drøfte resul-taterne af øvelsen med aktive søjlediagrammer som grundlag for gruppearbejde lørdag. Øvelsen viste klart den afgørende betydning af at fremme sprog og voks-nes mobilitet for borgerne.

Dag 2 (lørdag, den 29. april)

På andendagen blev borgerne opdelt i de samme arbejdsgrupper som på de to foregående møder. Ligesom tidligere blev drøftelserne i arbejdsgrupperne understøttet af erfarne moderatorer og simultantolkning. I løbet af dagen arbejdede hver arbejdsgruppe på flere udkast til anbefalinger, der blev udformet på det andet møde, og som de fik tildelt. De blev bedt om at sammenlægge lignende anbefalinger og integrere eksperternes feedback for at udarbejde relevante anbefalinger. For at støtte denne proces fik hver gruppe besøg af andre borgere for at få indsigt i de anbefalinger, der var udarbejdet af andre grupper. Desuden besøgte eksperter i løbet af eftermiddagen de arbejdsgrupper, som havde behov herfor, for at besvare spørgsmål eller fjerne tvivl, som kunne hæmme færdiggørelsen af anbefalingerne. Mod slutningen på dagen spillede facilitatorerne en afgørende rolle med hensyn til at sikre, at anbefalingerne blev færdiggjort og støttet af en bred konsensus i deres gruppe.

Dag 3 (søndag, den 30. april)

På det afsluttende plenarmøde blev alle **21 anbefalinger, der var blevet færdiggjort lørdag**, fremlagt af arbejdsgruppens repræsentanter og efterfølgende sat til afstemning blandt alle panelets borgere. Afstemningsproceduren blev opdelt i tre faser, som hver fulgte det samme mønster. Først oplæste fire gruppeledere deres anbefalinger, begrundede deres relevans og besvarede spørgsmål fra andre borgere. Derefter blev alle borgere bedt om at udtrykke deres støtte til hver anbefaling på en skala fra 1 (»Jeg er stærkt imod«) til 6 (»Jeg støtter fuldt ud«) på en stemmeseddel. Det var også en mulighed at stemme blankt. Denne procedure blev gentaget to gange, indtil alle anbefalinger var blevet fremlagt og sat til afstemning. Efter at alle stem-

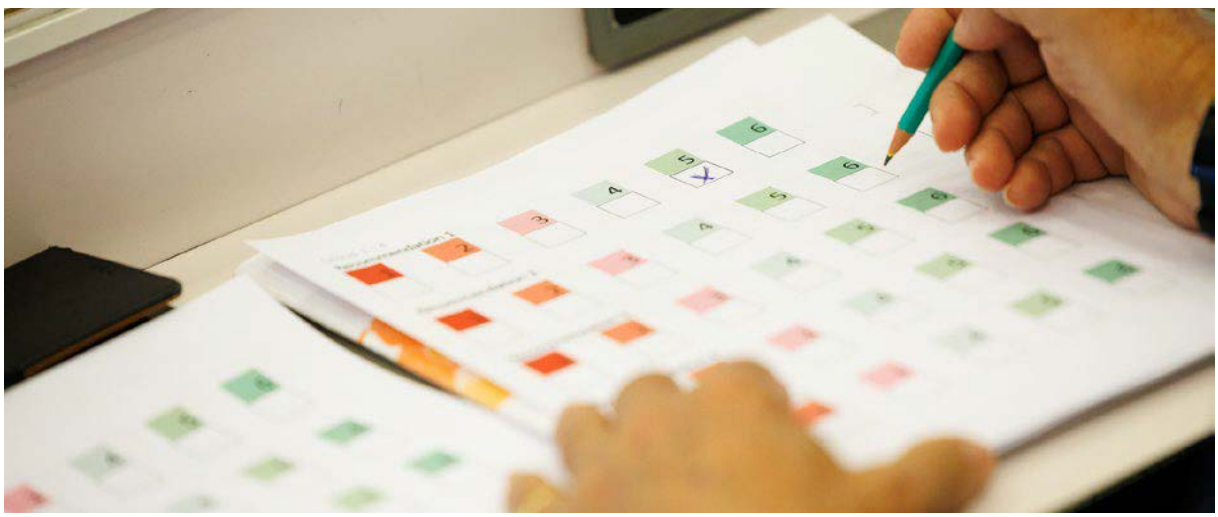

mer var blevet optalt, og resultaterne præsenteret af moderatorerne, blev ordet givet til **Pia Ahrenkilde-Hansen** (generaldirektør, GD for Kommunikation), **Colin Scicluna** (kabinetschef for næstformand Dubravka Šuica) og **Ute Haller-Block** (kontorchef, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur) for at forklare, hvordan Kommissionen vil håndtere borgernes anbefalinger. Endelig blev borgerne opfordret til at dele deres feedback om hele processen.

Den fulde dagsorden for mødet er vist herunder.

Fredag (28.4.)	**PLENARMØDE**
14.00-14.15	**Velkomstord og præsentation af mødet**
14.15-14.35	Overvejelser ved **Nicolas Schmit**, kommissær med ansvar for beskæftigelse og sociale rettigheder, og **Sophia Eriksson Waterschoot** (direktør, GD for Uddannelse, Unge, Idræt og Kultur)
14.35-15.15	**Indledning: Fra møde 2 til møde 3**
15.15-15.45	Kaffepause, »prioriteringsøvelser« og skift af lokaler
15.45-17.50	**Underplenargrupper: Spørgetid sammen med eksperter om udkast til anbefalinger** (opdelt i to »arbejdsblokke«)
17.50-18.00	Skift af lokaler
18.00-18.30	**Nøglebudskaber fra underplenargrupper**
Lørdag (29.4.)	**ARBEJDSGRUPPER**
9.30-11.15	**Møde 1: Forhandling, udarbejdelse og evaluering af anbefaling 1**
11.15-11.45	Kaffepause
11.45-13.00	**Møde 2: Forhandling, udarbejdelse og evaluering af anbefaling 2**
13.00-14.30	Frokostpause
14.30-16.00	**Møde 3: Eksperternes input og integration af feedback**
16.00-16.30	Kaffepause
16.30-18.00	**Møde 4: Konsolidering af anbefalinger**
Søndag (30.4.)	**PLENARMØDE**
9.30-9.40	**Velkommen tilbage**
9.40-10.15	**Præsentation og vurdering af anbefalinger I (gruppe 1-4)**
10.15-10.50	**Præsentation og vurdering af anbefalinger II (gruppe 5-8)**
10.50-11.25	**Præsentation og vurdering af anbefalinger III (gruppe 9-12)**
11.25-12.00	Kaffepause
12.00-12.15	**Feedbackundersøgelse**
12.15-12.30	**Fremlæggelse af resultater**
12.30-13.10	**Afslutningsceremoni og officielle taler**
13.10-13.30	Afsked og familiebillede

Panelet formulerede 21 endelige anbefalinger og vurderede dem med en vurderingsskala (fra 1 til 6), som gav et aritmetisk gennemsnit (»støtteniveau«) og en »godkendelsesprocent«, dvs. andelen af stemmer mellem 4 (»Jeg støtter i en vis grad«) og 6 (»Jeg støtter på det kraftigste«) for hver anbefaling. I tabel 3 er anbefalingerne (kun med titler) opstillet efter støtteniveau. De fuldstændige anbefalinger, herunder titel, hovedtekst, begrundelse og yderligere detaljer, findes i bilaget.

Tabel 3: Oversigt over de endelige anbefalinger og vurderingsresultaterne

Nr.	Anbefalingens titel	Støtte-niveau	Godken-delsesprocent	Stemmer
16	Information om arbejdstagernes mobilitet i Europa	5,11	95 %	132
12	Mentorer for en bedre modtagelse i bestemmelseslandet	4,99	93 %	132
17	Målrettede oplysningskampagner om læringsmobilitet	4,99	92 %	132
21	Fremme af en målrettet kommunikationsstrategi for Erasmus+	4,98	89 %	132
1	Et kommunikationssprog (lingua franca) som et redskab for læringsmobilitet	4,97	86 %	133
8	Reklame for og fremme af sprogprogrammer	4,92	92 %	131
11	Ambassadører for et mere mobilt Europa	4,92	88 %	131
9	Implementering og tilpasning af Erasmus+-informationscentre og -tjenester	4,89	94 %	133
15	Finansiel støtte til arbejdstagernes faglige udvikling	4,87	89 %	131
3	Udvidelse af eksisterende læringsmobilitetsprogrammer for folk i alle aldre og socioøkonomiske lag	4,84	88 %	129
14	Anerkendelse af undervisernes rolle i læringsmobilitet	4,79	84 %	130
2	Oplevelsen af flersprogethed i Europa	4,78	90 %	133
4	Fremme af en dybere integration af erhvervsuddannelsessektoren i hele EU	4,76	89 %	132
6	EU-program til fremme af hybride modeller for læringsmobilitet for arbejdstagere	4,75	84 %	134
20	Vurdering af de administrative hindringer, som arbejdstagere og arbejdsgivere står over for, og hvordan de kan overvindes	4,75	87 %	133
10	Sikring af skræddersyet finansiel støtte til alle, der deltager i læringsmobilitet	4,69	82 %	131
19	Overvindelse af fordomme ved at tilskynde til en mere afbalanceret fordeling af Erasmus+-praktikophold	4,56	83 %	132
13	For en grønnere læringsmobilitet	4,46	76 %	131
18	Foranstaltninger og aktiviteter til fremme af ikkeforskelsbehandling i forbindelse med læringsmobilitet	4,42	75 %	130
7	Forbedring af sproglæring gennem nye teknologier	4,37	74 %	133
5	Fremme af læringsmobilitet for familier	3,87	60 %	134

Borgerne udvekslede meninger om deres erfaringer i panelet i en feedbackundersøgelse. Panelet var ud fra deltagernes synspunkt en succes. Rekrutteringsprocessen gav et bredt udsnit af personer fra hele Europa og fra forskellige samfundsmæssige baggrunde. Ifølge feedbackundersøgelsen havde kun 5 % af borgerne i forvejen været en del af en deltagelsesproces. Desuden mente 77 %, at panelet »helt« (23,5 %) eller »delvist« (54 %) repræsenterede hele samfundet, selv om nogen bemærkede, at visse dårligt stillede grupper ikke var repræsenteret. Da deltagerne blev bedt om at bedømme deres samlede oplevelse, var 93 % enten »meget tilfredse« (52 %) eller »rimeligt tilfredse« (41,5 %) med panelet. Med et tilsvarende stort flertal oplyste borgerne, at deres viden om læringsmobilitet var blevet øget (92 %), at deres holdning til læringsmobilitet havde ændret sig (70 %), og at deres syn på EU var blevet mere positivt (60 %).

»Sørg for at få mest muligt ud af disse paneler, for de er meget interessante og skaber tværkulturelle forbindelser!«

Gesuele, 34, Italien

4. De næste skridt

I løbet af de tre panelmøder udviste borgerne en høj grad af vilje til og engagement i at udarbejde anbefalinger for at gøre læringsmobilitet tilgængelig for alle. De rejste snesevis af spørgsmål for bedre at forstå funktionen af de eksisterende ordninger for læringsmobilitet, navnlig Erasmus+-programmet, og lære om de vigtigste hindringer og katalysatorer for læringsmobilitet — og de blev taget op af eksperter. Mellem møderne undersøgte mange borgere yderligere spørgsmålet om læringsmobilitet, bl.a. ved at kontakte lokalsamfund, skoler og andre uddannelsesinstitutioner.

De 21 anbefalinger, som panelet fremsatte — som anført i bilaget — bygger på en samlet tilgang til fremme af læringsmobilitet hos medlemsstaterne og Kommissionen. Fem anbefalinger fremhæver betydningen af inkluderende uddannelsessystemer og behovet for, at alle interessenter bidrager til at sikre, at alle kan nyde godt af fordelene ved et grænseløst Europa, uanset alder, uddannelsesniveau, baggrund og finansielle midler. Særlige inklusionsforanstaltninger opfattes som en vigtig katalysator for en mere udbredt og varieret deltagelse i læringsmobilitetsprogrammer.

Under drøftelserne understregede borgerne den manglende bevidsthed, navnlig blandt voksne lærende og dårligt stillede lærende, om de eksisterende muligheder for læringsmobilitet. Derfor blev betydningen af at række ud og levere målrettet information på det niveau, der er tættest på lærende i alle aldre, herunder dårligt stillede lærende, understreget i fem anbefalinger. I fire anbefalinger lægges der også stor vægt på at forbedre sprogindlæringen, herunder med nye teknologier, idet den er en nøglefaktor for læringsmobilitet.

Tre anbefalinger vedrører arbejdstageres læringsmobilitet, og de resterende fire anbefalinger er rettet mod anerkendelsen af underviseres rolle i tilrettelæggelsen af læringsmobilitet, dybere integration af erhvervsuddannelsessektoren i hele EU, grønnere læringsmobilitet og en mere afbalanceret fordeling af destinationerne for læringsmobilitet.

Kommissionens forslag til Rådets henstilling tager hensyn til panelets anbefalinger. Forslaget har til formål at udvide omfanget af læringsmobilitet, så det inkluderer lærende, undervisere og personale i alle aldre inden for skoleuddannelse, ungdomsudveksling, erhvervsuddannelse, videregående uddannelse og voksenuddannelse og støtter deres overgang til arbejdsmarkedet og arbejdsmobilitet. Forslaget har også et stærkt fokus på inklusiv mobilitet. Forslaget er derfor i overensstemmelse med borgernes anbefalinger, navnlig om at udvide mulighederne for læringsmobilitet for personer i alle aldre og med alle socioøkonomiske baggrunde, fremme ikkeforskelsbehandling og sikre tilpasset finansiel støtte. Skønt der allerede findes

muligheder for læringsmobilitet for disse grupper og særlige inklusionsforanstaltninger for personer med færre muligheder under Erasmus+-programmet, har Kommissionens forslag til formål at tilbyde endnu flere muligheder for alle lærende inden for en bred vifte af grænseoverskridende læringsmobilitetsordninger.

Betydningen af at styrke sprogindlæringen på alle uddannelsesniveauer for at skabe muligheder for læringsmobilitet understreges også i Kommissionens forslag. På denne måde tages der hensyn til panelets anbefaling om oplevelsen af flersprogethed i Europa.

Kommissionen ønsker også at fremhæve den målrettede og rettidige information, som borgerne anbefaler, herunder ved at tilskynde medlemsstaterne til at indføre initiativtagere for læringsmobilitet. Forslaget er derfor i overensstemmelse med borgernes anbefalinger om informationscentre og -tjenester, om ambassadører for et mere mobilt Europa og om mentorer til modtagelse af personer i bestemmelseslandet.

I overensstemmelse med panelets anbefaling om at anerkende undervisernes rolle inden for læringsmobilitet har Kommissionen til hensigt at fremme anerkendelse og belønning af det arbejde, der udføres af personale, som forbereder og gennemfører læringsmobilitetsprojekter. Kommissionens forslag har også til formål at gøre læringsmobilitet mere miljømæssigt bæredygtig, herunder ved at tilskynde medlemsstaterne til at gøre rejser med mere bæredygtige transportmidler til og fra læringsmobilitetsdestinationer og i mobilitetsperioder til en integreret del af læringsmobilitetsoplevelsen.

En del af panelets anbefalinger er allerede delvist blevet håndteret i Erasmus+-programmet for 2021-2027 og i andre EU-programmer. Med hensyn til anbefalingen om at muliggøre læringsmobilitet for familier yder nogle nationale Erasmus+-agenturer f.eks. supplerende tilskud til individuelle tilskud til studerende med børn. Sprogstøtte online er åben for alle deltagere i mobilitetsaktiviteter i programmerne Erasmus+ og Det Europæiske Solidaritetskorps. »Aim, Learn, Master, Achieve« (ALMA), der finansieres af Den Europæiske Socialfond Plus, giver dårligt stillede unge i alderen 18-29 år en arbejdsrelateret erfaring under opsyn i en anden medlemsstat.

Kommissionen planlægger at afholde et feedbackarrangement for at informere panelets deltagere om opfølgningen på deres anbefalinger på topmødet om uddannelse den 30. november.

Bilag: Fuldstændige anbefalinger

Anbefaling 1

Et kommunikationssprog (lingua franca) som et redskab for læringsmobilitet

Engelsk er et kommunikationssprog inden for EU. Engelsk er et let og almindeligt udbredt kommunikationsmiddel. EU bør derfor anbefale, at der i medlemsstaterne undervises i engelsk som første fremmedsprog. EU bør bistå medlemsstaterne med at oprette, støtte og finansiere programmer for dem, der ønsker at lære engelsk. Disse programmer bør støttes både i og uden for skolen. Billige engelskkurser bør tilbydes uden for skolen for folk i alle aldre. Der skal gøres omfattende reklame for programmet, og det skal motivere folk til at lære engelsk.

Begrundelse

Et fælles kommunikationssprog letter udvekslingen mellem nationer og kulturer. Dette er ikke i modstrid med et flersproget Europa. Engelsk er let at lære og tales allerede i vid udstrækning, især af unge.

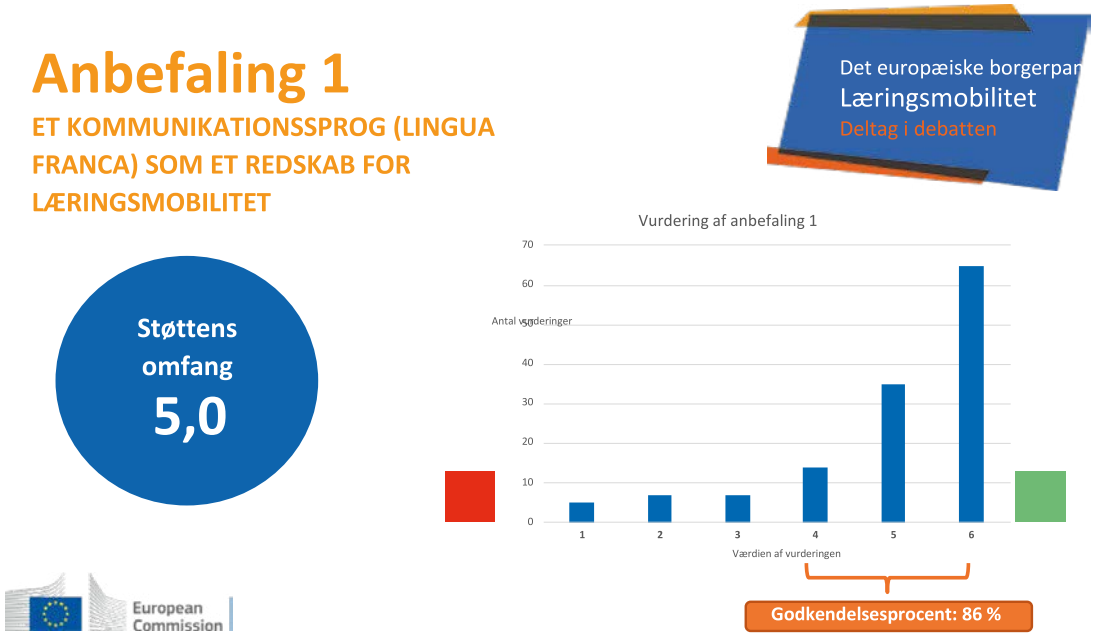

Anbefaling 2:

Oplevelsen af flersprogethed i Europa

Et meget karakteristisk træk ved EU er dets mange sprog. At lære sprog udvider horisonten. Derfor anbefaler vi, at der ydes støtte til multinationale og flersprogede projekter. Ikke kun i, men også uden for skolerne. Dette kan gennemføres ved at støtte udveksling, navnlig af lærere og praktikanter. Folk bør tilskyndes til at deltage i læringsmobilitet. Disse projekter bør være rettet mod deltagere i udvekslingsprojekter, navnlig lærere og praktikanter, der gør brug af læringsmobilitet. Én måde at motivere folk til at lære flere sprog på er ved at yde EU-støtte. Information om eksisterende og mulige projekter skal offentliggøres og formidles bedre.

Begrundelse

Lærere bør kunne udvide deres horisont gennem erfaring med læringsmobilitet og dele disse erfaringer, når de vender tilbage til deres egne skoler. Deltagelse i læringsmobilitet skaber et solidt grundlag for sprogundervisning. Kendskab til mange sprog gør det lettere at lære forskellige lande og kulturer at kende. Det gør det mere sandsynligt, at deltagerne vil opleve Europas mangfoldighed. Billige og lettilgængelige programmer kan hjælpe med at støtte og motivere folk i alle aldersgrupper til at lære flere sprog.

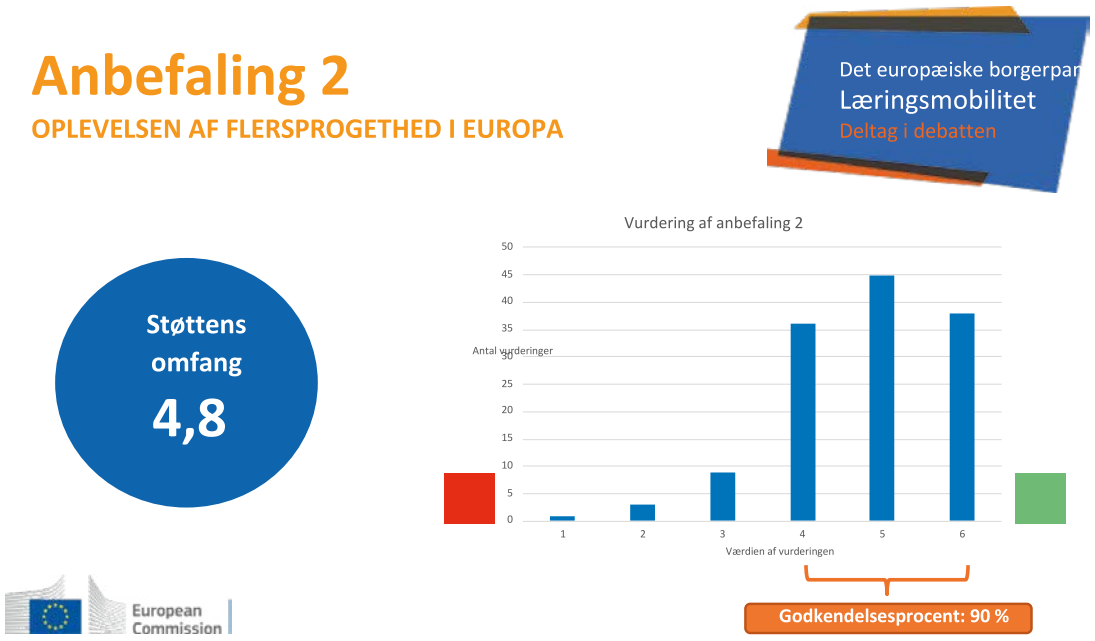

Anbefaling 3

Udvidelse af eksisterende læringsmobilitetsprogrammer for folk i alle aldre og socioøkonomiske lag

Vi anbefaler, at EU skaber en ramme for læringsmobilitetsordninger, der omfatter folk i alle aldre. Denne kunne rettes mod personer eller grupper, der er interesserede i læringsmobilitet, men som ikke er en del af en formel institution. Dette omfatter f.eks. arbejdsløse eller jobsøgende eller personer med en ringere socioøkonomisk baggrund. Rammen bør dog ikke begrænses til disse grupper.

Eksisterende programmer, f.eks. Det Europæiske Solidaritetskorps eller DiscoverEU, bør udvides til at omfatte personer i alle aldre og fremmes gennem en platform. Ideelt set bør folk, der deltager i læringsmobilitet, have mulighed for at benytte privat indkvartering. Dette holder omkostningerne nede og sikrer en tættere forbindelse mellem og forståelse af fremmede kulturer og sprog. Alle EU-borgere bør kunne ansøge om at blive omfattet af dette program. De bør kunne ansøge individuelt og skal tydeligt angive deres læringsmål.

Begrundelse

På denne måde styrkes den europæiske identitet og de fælles normer og værdier gennem alle samfundslag. Især personer, der har modtaget ringe støtte fra deres familie eller social støtte på grund af deres baggrund, kan opleve tværkulturel nærhed og en bedre tværkulturel forståelse gennem et udvidet program.

Anbefaling 4

Fremme af en dybere integration af erhvervsuddannelsessektoren i hele EU

Vi anbefaler, at Den Europæiske Union giver aktørerne i erhvervsuddannelsessektoren et bedre incitament til at fremme kendskabet og adgangen til de eksisterende muligheder. Disse aktører omfatter erhvervsskoler, praktikanter, håndværkssammenslutninger og sektororganisationer såsom nationale handels- og industrikamre.

For at skabe et bedre incitament bør de eksisterende erhvervsekspertisecentre være mere synlige og i højere grad fremme læringsmobilitet. Ovennævnte aktører bør skabe et mere integreret netværk for at mindske hindringerne for adgang og forbedre erhvervsuddannelsernes kvalitet.

Begrundelse

Vi ønsker at forbedre kvaliteten af de europæiske erhvervsuddannelser, navnlig på centrale prioriterede områder som grøn omstilling, IT-sikkerhed, forsyningstjenester og sundhedspleje. Desuden vil mindre virksomheder ved at etablere et fast og mere praktisk orienteret netværk også få bedre adgang til læringsmobilitet. Endvidere vil det støtte erhvervsuddannelsernes kvalitet. Desuden vil gennemførelsen af denne anbefaling øge det generelle kompetenceniveau i EU og skabe en form for hjernegevinst i medlemsstaterne.

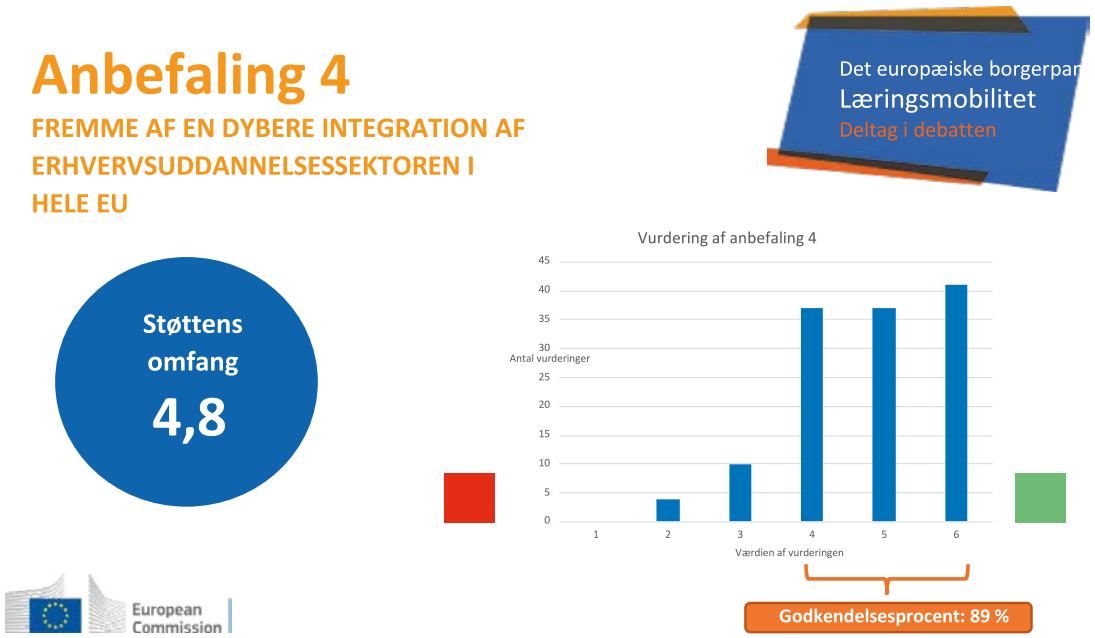

Anbefaling 5

Fremme af læringsmobilitet for familier

Vi anbefaler, at EU indfører et pilotprogram for læringsmobilitet mellem generationer, som gør det muligt for flere familiemedlemmer at deltage i mobilitet sammen, og dermed inkluderer forskellige familiekonstellationer.

Vi anbefaler, at der iværksættes et nyt pilotprojekt, eventuelt inden for rammerne af et eksisterende program, hvor personer med børn tages i betragtning. Pilotprojektet bør evalueres ud fra dets omkostningseffektivitet med henblik på at beslutte, om det bør udvides.

Begrundelse

Denne foranstaltning tilskynder til dialog mellem generationer i hele EU som led i dets mobilitetsprogrammer. Desuden letter det adgangen til mobilitet for personer med små børn. Denne løsning har potentiale til at inddrage skolebørn og forældre i mobilitet, idet børnene kan gå i skole og forældrene deltage i voksenuddannelse.

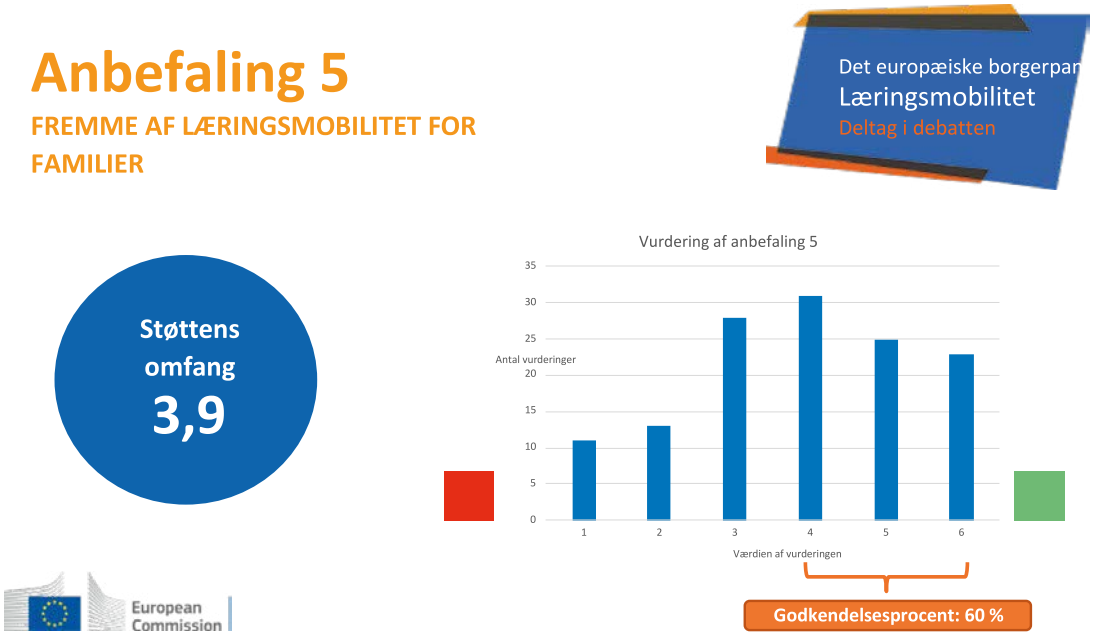

Anbefaling 6

EU-program til fremme af hybride modeller for læringsmobilitet for arbejdstagere

Vi anbefaler, at der udvikles et EU-program til fremme af hybride modeller for læringsmobilitet for arbejdstagere.

Gennem programmet kan arbejdstagerne følge kurser inden for forskellige studieområder. Kurserne under programmet bør afsluttes inden for højst seks måneder. Kurserne kan være specifikt sprogrelaterede, men også omhandle emner med relation til arbejdstagernes erhverv. Gennem sådanne kurser kan de ansatte opnå et højere færdighedsniveau inden for det valgte erhverv, herunder praktiske erfaringer. Arbejdstagerne kan gennemføre en del af uddannelsen online og den anden del i udlandet. For at gøre dette går de på uddannelsesinstitutioner i udlandet, f.eks. universiteter, uddannelsesinstitutioner for mellemlange uddannelser eller erhvervsuddannelsescentre (afhængigt af de institutioner, der findes i landene). Arbejdsgiveren er forpligtet til at frigøre arbejdstageren i den periode, opholdet i udlandet varer, og i nogen tid i løbet af onlinekurset. Desuden skal arbejdstageren være sikret sit job, når vedkommende vender tilbage. Arbejdsgiveren er imidlertid ikke forpligtet til fortsat at udbetale arbejdstagerens løn i denne periode. I stedet skal en EU-fond dække leveomkostningerne i udlandet. Sundhedssystemer og sociale sikringsordninger bør også være omfattet.

Begrundelse

Når arbejdstagerne opnår erfaring i udlandet, er det til gavn for alle parter, idet de både kan udvikle sig personligt og professionelt. Arbejdsgiveren får en bedre kvalificeret medarbejder, når vedkommende vender tilbage. Desuden drager virksomhederne fordel af deres medarbejderes erfaringer i udlandet, når de videregiver deres viden til kolleger, f.eks. i form af uddannelse.

Det er afgørende at tilbyde hybride modeller. Folk på arbejdsmarkedet eller med børn kan ofte kun rejse til udlandet i en begrænset periode. De har brug for den fleksibilitet, som hybride modeller kan tilbyde. Arbejdsgiverne er også nødt til at frigøre deres ansatte i en kortere periode, hvis de kan gennemføre en del af læringsoplevelsen online.

I forbindelse med dette særprogram anbefaler vi ikke direkte udveksling af arbejdstagere mellem EU-virksomheder på grund af risikoen for headhunting og hjerneflugt. Vi ønsker udtrykkeligt at fremme læringsmobilitet gennem uddannelsesudbydere og ikke arbejdskraftmobilitet. Udvekslinger mellem virksomheder kan dog være værdifulde i nogle brancher og kan lettes gennem andre programmer for læringsmobilitet.

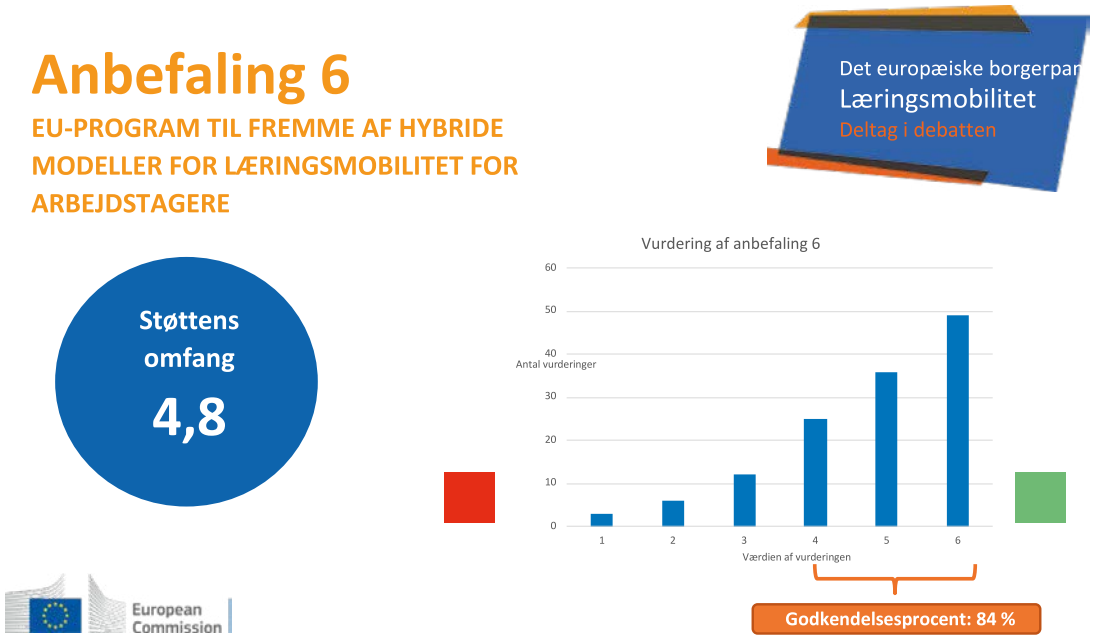

Anbefaling 7

Forbedring af sproglæring gennem nye teknologier

Kommissionen bør investere i anvendelsen af teknologiske værktøjer (AI) inden for rammerne af læringsmobilitet med henblik på at supplere sproglæringen. EU bør investere i digitale teknologier for at støtte læringsmobilitet sideløbende med personlig læring. Denne anbefaling gælder for forberedelsen af læringsmobilitet og selve mobilitetsperioden.

Teknologiske værktøjer bør være gratis. Der bør især anvendes nye teknologier i de tidlige sproglæringsfaser. Nye teknologier bør anvendes på en sådan måde, at de når ud til alle borgere, der deltager i læringsmobilitet (f.eks. studerende, pensionister osv.).

Kommissionen bør supplere den eksisterende »EU Academy«-platform med den seneste udvikling inden for kunstig intelligens gennem en app. Specifikke anvendelser af kunstig intelligens kan omfatte læring, styrkelse af ordforråd, simultantolkning og mulighed for kommunikation mellem brugere på appen.

Begrundelse

Kommissionen bør udnytte de nyeste teknologier til at forbedre sproglæringen inden for læringsmobilitet. AI-systemer kan analysere læringsresultater og udvikle skræddersyede læringsprogrammer baseret på behov og færdigheder hurtigere.

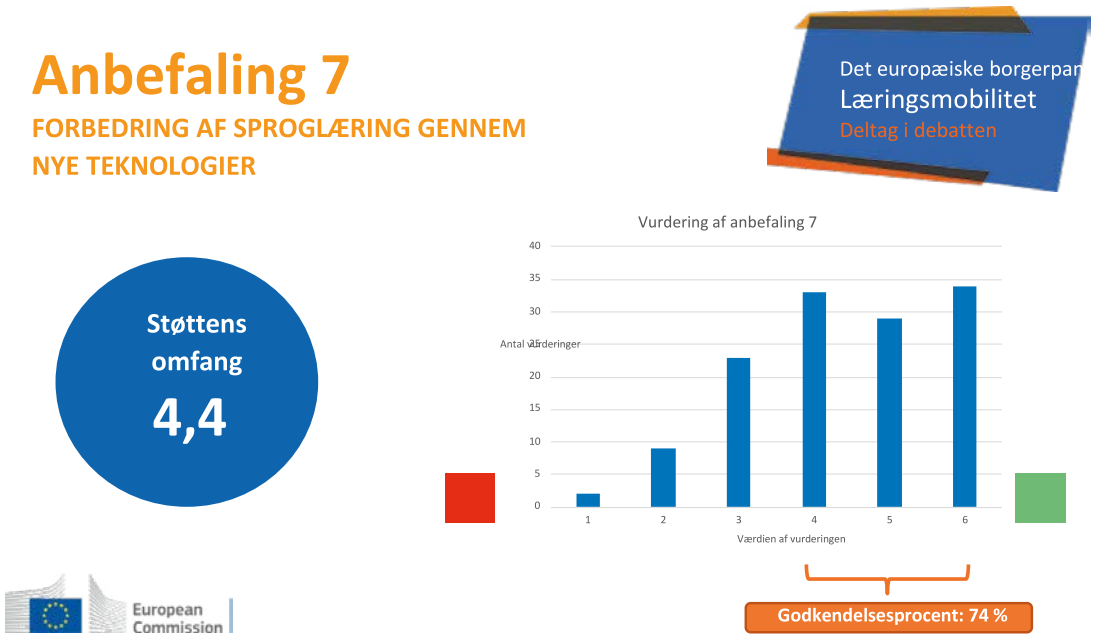

Anbefaling 8

Reklame for og fremme af sprogprogrammer

Kommissionen bør i højere grad reklamere for dets egne eksisterende sprogprogrammer og fremme eksisterende sprogprogrammer på nationalt og regionalt plan.

Målgruppen er alle de personer, der ønsker at gennemføre læringsmobilitetsordninger og gøre brug af eksisterende sprogprogrammer i deres hjem- og værtslande på nationalt og regionalt plan.

I. Før opholdet:

EU bør reklamere for dets sprogprogrammer via e-mail-baserede tilbud, målrettet markedsføring på de sociale medier og PR-virksomhed.

Der bør udvikles et mentorprogram. Den udpegede mentor bør yde støtte ved at oplyse, hvordan sprogfærdighederne kan forbedres forud for ophold inden for rammerne af læringsmobilitet.

Der bør også udvikles et ambassadørprogram med personer, der allerede har været involveret i læringsmobilitet. Ambassadørerne vil informere om og fremme læringsmobilitet på skoler, universiteter og virksomheder og dele deres erfaringer med sproglæring.

II. Under opholdet:

Mentoren vil yde lokal støtte ved ankomsten til destinationen. Mentorprogrammet vil omfatte kultur- og sprogkomponenter, der skal hjælpe personen med læringsmobilitet.

Begrundelse

Ifølge statistikker (Flash barometer, 2020) er sproglæring en af de største hindringer for, at folk kan deltage i mobilitetsordninger i læringsøjemed.

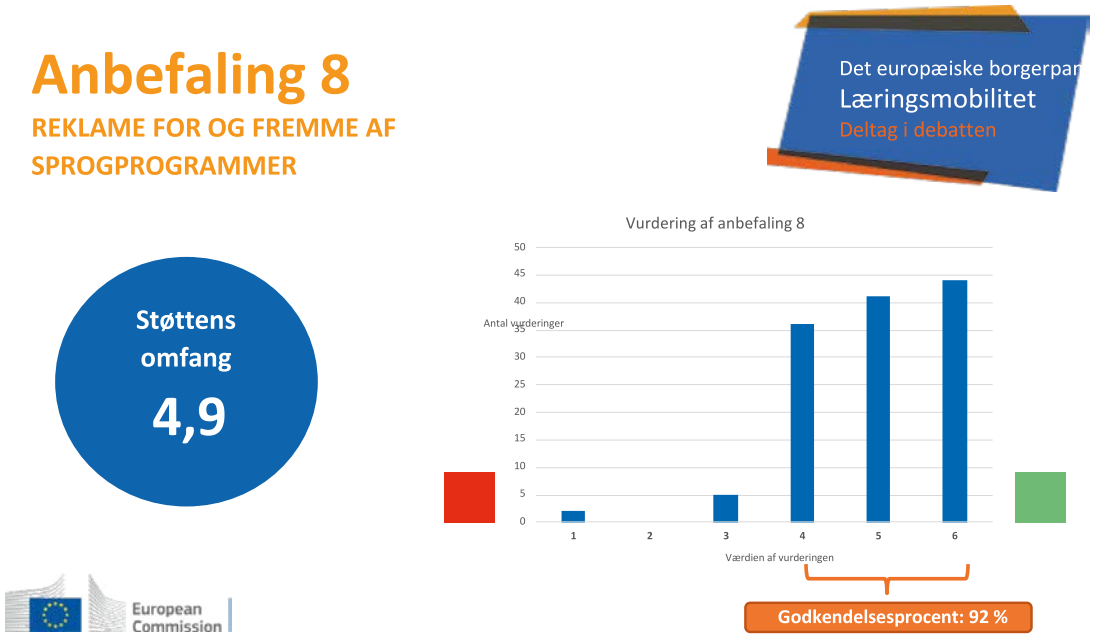

Anbefaling 9

Implementering og tilpasning af Erasmus+-informationscentre og -tjenester

Vi betragter tilgængeligheden og harmoniseringen af oplysninger om Erasmus+ som et centralt element. Vi foreslår, at der gennem en forholdsmæssig forhøjelse og omlægning af budgettet for Erasmus+ og Erasmus-programmet for mobilitet for voksne anvendes eksisterende infrastrukturer, som er specifikke for medlemsstaterne, til at oprette Erasmus+-kontorer. Vi henviser til nationale og lokale infrastrukturer, der er specifikke for målgruppen, dvs. ikkeerhvervsaktive, erhvervsaktive og unge. Vi har særligt fokus på at målrette indsatsen mod voksne, når de deltager i læringsprogrammer (jobcentre, postkontorer, sportsklubber, sociale programmer, lokale foreninger, centre for voksne med nedsat mobilitet osv.). Med henblik på at koordinere disse kontorer vil en national referencestruktur under det europæiske organ være et referencepunkt for formidling af oplysninger om de tjenester, der tilbydes lokale kontorer. For at fremme disse lokale kontorer anbefaler vi, at der gennemføres en struktureret europæisk oplysningskampagne på de lokale kontorer, hvor der informeres om eksistensen af disse kontorer og de tjenester, der leveres, under inddragelse af alle kommunikationskanaler.

Begrundelse

I betragtning af kludetæppet af europæiske programmer (Eurodesk, Europe Direct osv.) synes spørgsmålet om tilgængelighed og harmonisering af oplysninger om Erasmus+ at være afgørende. Disse lokale kontorer kunne tilbyde en bred vifte af tjenester (der skal koordineres med de nationale rammer):

- Tilknytning til et netværk af personer, der er til rådighed i værtslandet, med henblik på at skabe en forbindelse fra ankomsttidspunktet (sproglig støtte, administrative oplysninger, rådgivning om transport, indkvartering, sundhedspleje, psykologisk støtte osv.) og under hele opholdet i overensstemmelse med deres specifikke behov.
- Særligt fokus på indkvartering gennem en fælles lokal database med oplysninger om tilgængelig, økonomisk overkommelig og anbefalet indkvartering, hvor der især fokuseres på tilgængeligheden af disse indkvarteringsmuligheder for alle, herunder personer med handicap.
- Særlig finansiel støtte i forbindelse med de særlige behov, som den person, der flytter, har, f.eks. sundhedspleje (psykologisk og fysisk støtte), hjælp til børnepasning og transport.
- En sprogstøtteordning før og under udvekslingen.
- Oprettelse af en støtte- og informationsplatform vedrørende tilgængelige indkvarterings- og transportmuligheder for personer med særlige behov for at vejlede og rådgive dem under hele deres ophold.

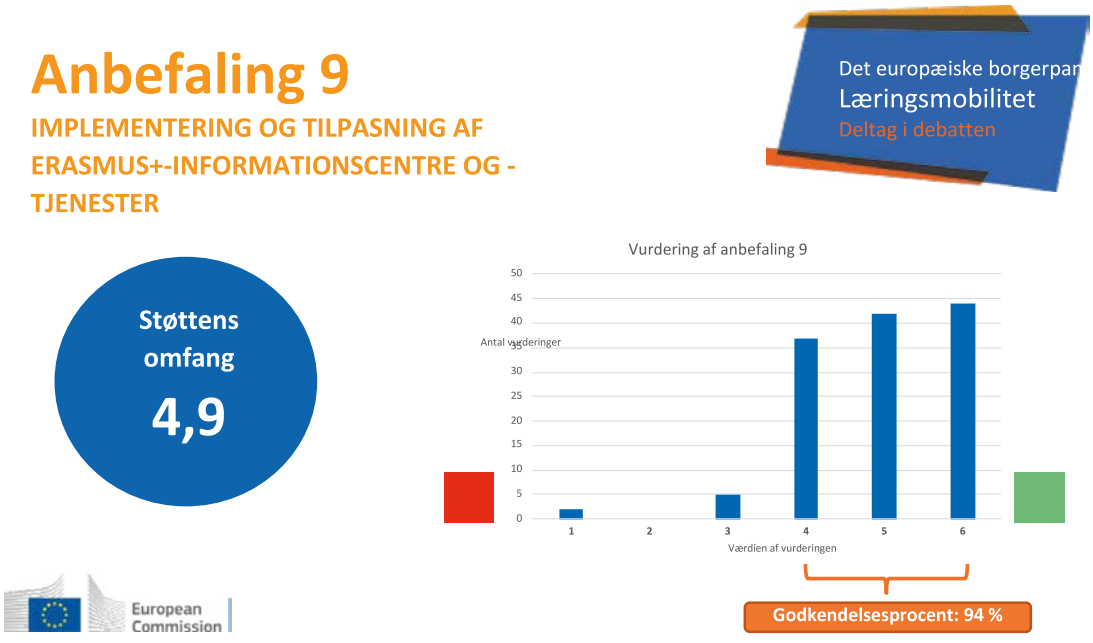

Anbefaling 10

Sikring af skræddersyet finansiel støtte til alle, der deltager i læringsmobilitet

Vi anbefaler en forhøjelse af det samlede budget for at muliggøre en mere inklusiv og bredere fordeling af ressourcer til deltagere i læringsmobilitet (herunder studerende, praktikanter og arbejdstagere, men også virksomheder, herunder mindre virksomheder). Alle bør gives mulighed for at modtage finansiel støtte, og beløbet bør afhænge af socioøkonomiske faktorer, dvs. leveomkostningerne i værtslandene, deltagernes økonomiske kapacitet og særlige behov for personer med fysiske handicap og sygdomme. Dette bør gøres ved at udvikle fælles europæiske tildelingskriterier, der fokuserer på den enkeltes baggrund og de socioøkonomiske behov hos de personer, der ansøger om deltagelse i læringsmobilitet (uden hensyntagen til lønklasser). Desuden vil den finansielle støtte blive overført til de enkelte deltagere gennem hele processen. Med dette øgede budget ønsker vi også at tilskynde til udveksling af arbejdstagere mellem virksomheder på grundlag af deres finansielle behov og under hensyntagen til virksomhedernes størrelse. De medarbejdere, der vurderer de personer, som deltager i læringsmobilitet, bør belønnes økonomisk for deres arbejde.

Begrundelse

Dette vil gøre uddannelsesmobilitetsordningen mere lige, inklusiv og tilgængelig for alle indbyggere i Den Europæiske Union og fra alle samfundslag, som ønsker at deltage i læringsmobilitet, og nedbryde de største økonomiske hindringer for deltagelse.

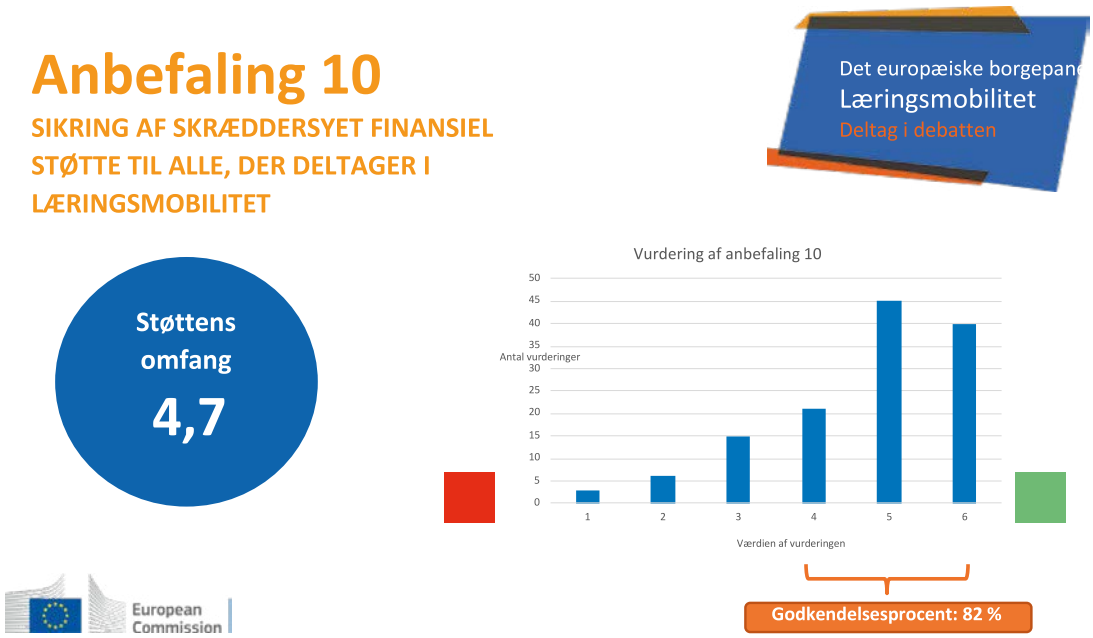

Anbefaling 11

Ambassadører for et mere mobilt Europa

Vi anbefaler, at der oprettes et program for ambassadører i hvert EU-land. Ambassadørerne vil være ansvarlige for at gøre reklame for og fremme eksisterende programmer for læringsmobilitet. Ambassadørerne vil fremme mobilitet i udlandet for alle typer af målgrupper (børn, studerende, elever, arbejdstagere, seniorer) og i alle typer af organisationer (skoler, universiteter, virksomheder, foreninger osv.). Det vil være et fuldtidsjob og vil blive betalt af de nationale Erasmus-kontorer. Disse kontorers budget vil blive omfordelt for at prioritere ambassadørernes arbejde. Dette budget vil blive tilpasset landets behov (antal indbyggere, antal personer, der allerede er omfattet af mobilitetsprogrammer osv.).

Ambassadøren vil allerede have erfaring med mobilitet, som vedkommende kan dele. Det bør være en fordomsfri person med gode kommunikationsevner. Ambassadørerne bør afspejle den mangfoldighed af profiler, som personer, der kan rejse til udlandet, har, så hver gruppe kan identificere sig med dem.

Det er muligt at være ambassadør i lang tid. Der opfordres dog til regelmæssigt at ansætte nye personer, som for nylig har indhøstet erfaring med læringsmobilitet. Der vil blive sørget for god kommunikation om ambassadørprogrammet (sociale netværk, reklamekampagner osv.).

Begrundelse

I mange europæiske lande er folk ikke engang klar over de eksisterende muligheder for læringsmobilitet. Folk er ofte usikre. De er bange for, hvad de vil opleve i udlandet. Det er vigtigt at skabe nysgerrighed og fjerne frygten for at rejse til udlandet. Erasmus+ er meget målrettet mod bestemte grupper som f.eks. studerende. Studerende har en god forståelse af, hvordan Erasmus+ fungerer, men andre grupper (studerende på ikke-videregående uddannelser) er lidt udelukket fra mulighederne for læringsmobilitet. Der er mange tilgængelige oplysninger, men de når ikke ud til folk. Ambassadørerne kan bidrage til at bevidstgøre folk om det, der allerede findes. Det er mere effektivt at have én, som du taler med direkte, som kan berolige dig, og som kan besvare dine spørgsmål, end at læse et dokument.

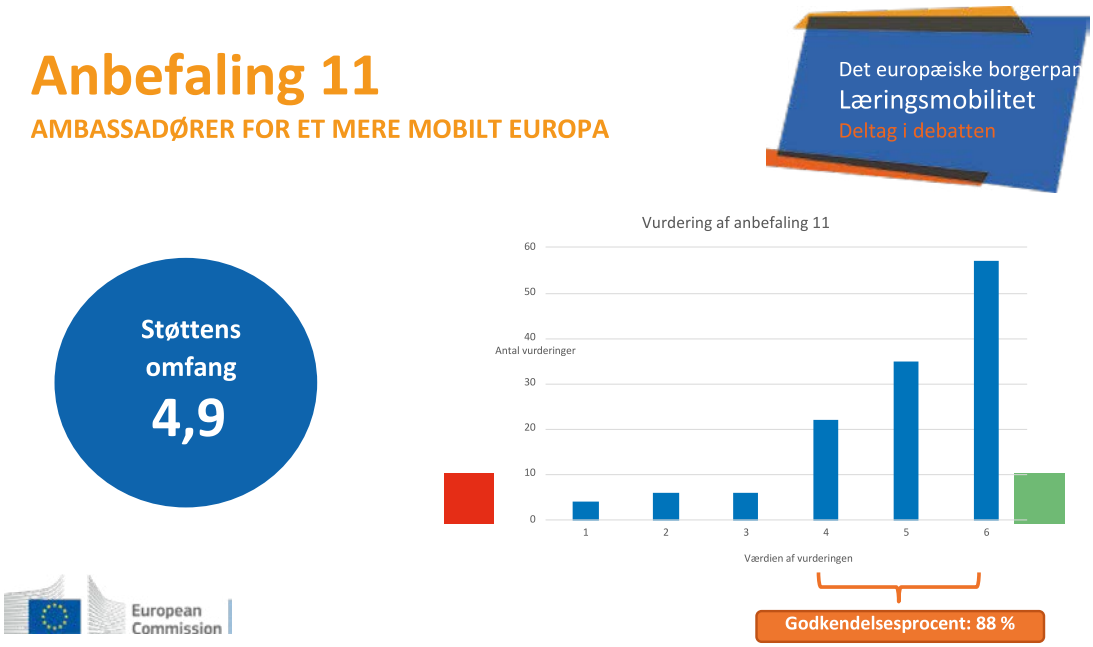

Anbefaling 12

Mentorer for en bedre modtagelse i bestemmelseslandet

Vi anbefaler, at folk bydes velkommen i bestemmelseslandet på mobilitetsordningerne, og at deres integration lettes af et netværk af vejledere. En vejleder er en person fra bestemmelseslandet, der har kendskab til den nationale kultur, og som er villig til at bistå den nytilkomne under opholdet. Vejlederen vil være ansvarlig for personens støtte forud for afrejsen (oplysninger om indkvartering, transport, administrative procedurer osv.). Vejlederen vil hjælpe den nytilkomne under opholdet, navnlig med lokale procedurer. Vejlederen vil også hjælpe personen med at udvikle sit sociale liv i landet. Disse vejledere vil arbejde på frivillig basis, men de vil få godtgjort nogle af deres udgifter. Der findes allerede netværk til støtte for integration (ESN, Erasmus Mundus, Europa osv.), men kun for studerende. Vi foreslår, at de styrkes, knyttes sammen og udvides til at omfatte andre grupper (børn, arbejdstagere, seniorer, elever osv.). Oprettelsen af en platform kan gøre det lettere for vejledere og nytilkomne at komme i kontakt med hinanden.

Begrundelse

Folk kan føle sig isoleret under deres mobilitetsudveksling. Vejledere kunne få dem til at føle sig mere sikre og trygge. Det vil være meget nyttigt, hvis deltagerne modtager information, inden de rejser til udlandet, hvilket kan mindske frygten for at rejse til udlandet. Folk vil have modtaget alle oplysninger om bestemmelseslandet, og de ved, at nogen venter på dem, når de ankommer. Det kan både berolige folk, der rejser til udlandet, og deres pårørende, navnlig deres forældre. Vejledere vil være særligt vigtige for personer, der deltager i læringsmobilitet i ikkeakademiske institutioner eller i landdistrikter.

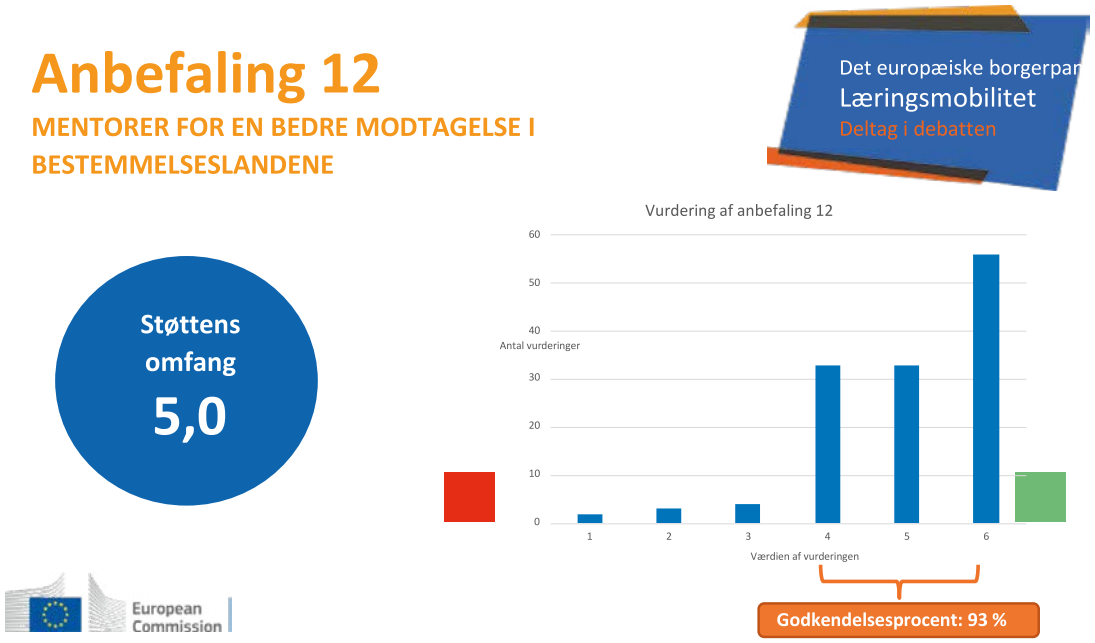

Anbefaling 13

For en grønnere læringsmobilitet!

Vi anbefaler, at alle deltagere i læringsmobilitet tilbydes billigere adgang til grøn transport (når de flytter til og bor i et værtsland). Dette vil også give deltagerne mulighed for at få en billigere miljøvenlig livsstil i bestemmelseslandene i form af miljøvenlige rejsemuligheder til og fra arbejdet, ophold på miljøvenlige hoteller osv. Kommissionen bør give korrekte oplysninger om disse miljøvenlige muligheder, inden deltagerne rejser til bestemmelseslandet.

Begrundelse

Fordi der er behov for, gennem økonomiske incitamenter, at tilskynde deltagere i læringsmobilitet til at anvende grønne transportformer, når de rejser til et andet land, men også når de befinder sig i dette nye land.

Anbefaling 14

Anerkendelse af undervisernes rolle i læringsmobilitet!

Vi anbefaler, at undervisere, der støtter studerende med læringsmobilitetsprogrammer, officielt anerkendes som »internationale koordinatorer«. De bør kompenseres for den ekstra arbejdsbyrde og den tid, de har brugt. De bør være let genkendelige på deres uddannelsesinstitution, modtage oplæring og en certificering. Dette bør tilskynde dem til også at rådgive og hjælpe studerende, der deltager i læringsmobilitetsprogrammer, med administrative procedurer, samtidig med at de formidler europæiske værdier og den europæiske vision. Disse »internationale koordinatorer« bør betragtes som troværdige. De bør organisere aktiviteter, der fremmer læringsmobilitet, hele året rundt.

Begrundelse

Undervisere bør værdsættes og anerkendes for deres ekstra arbejde og stille bedre og mere tilgængelig information og vejledning til rådighed om de muligheder, der findes.

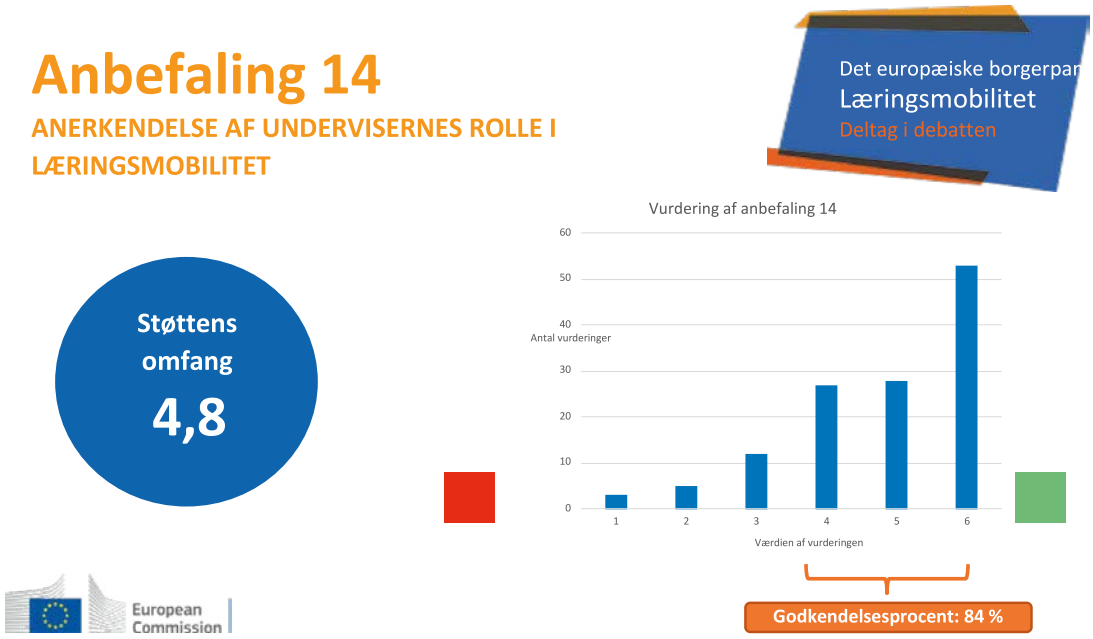

Anbefaling 15

Finansiel støtte til arbejdstagernes faglige udvikling

Vi anbefaler, at EU giver finansielle incitamenter til:

- → Små og mellemstore virksomheder, der ønsker at sende deres medarbejdere til udlandet for at deltage i uddannelseskurser og bringe viden med sig hjem til brug for deres kolleger og partnere.
- → Arbejdstagere (både arbejdsløse og arbejdstagere i usikre ansættelsesforhold), der er under uddannelse i en værtsvirksomhed for at opdatere deres færdigheder og fremme deres karriere. Værtsvirksomheden modtager også et officielt europæisk logo til sit websted.

Den finansielle støtte vil dække arbejdstagernes faste omkostninger (f.eks. indkvartering, transport osv.). EU, virksomheder, arbejdstagere eller jobcentre kan medfinansiere læringsudvekslingen, så arbejdstageren eller virksomheden tager den alvorligt. Omfanget af medfinansieringen afhænger af typen af læringsmobilitet og støttemodtagere. Disse læringsudvekslinger finder også sted mellem den private sektor (f.eks. NGO'er, virksomheder, organisationer) og den offentlige sektor (f.eks. institutioner, EU osv.) samt mellem andre typer af arbejdsområder. Fagforeninger og arbejdstagersammenslutninger kan støtte udviklingen af disse programmer.

Begrundelse

På denne måde får enhver virksomhed, uanset dens økonomiske muligheder, mulighed for at lade sine medarbejdere deltage i udvekslingsprogrammer for at forbedre deres færdigheder. Desuden kan enhver virksomhed, der ønsker at være vært for en arbejdstager, gøre dette uden at skulle betale for arbejdstagerens ophold eller løn.

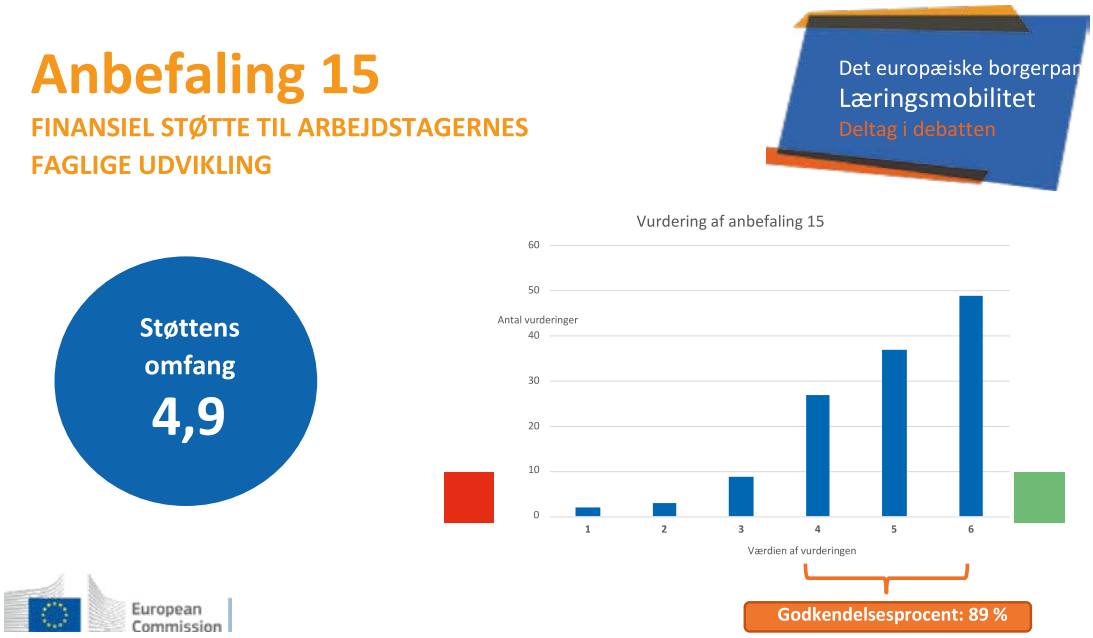

Anbefaling 16

Information om arbejdstagernes mobilitet i Europa

Vi anbefaler, at EU opretter og driver en informationsplatform, der specielt vedrører muligheder for læringsmobilitet for arbejdstagere i alle typer af sektorer (private, offentlige osv.). Formålet med platformen er at formidle kontakt mellem virksomheder og arbejdstagere, og den bør være alment tilgængelig. Hver deltager registrerer sin portefølje. Virksomheder, der ønsker at være vært, giver oplysninger om, hvad de tilbyder, og arbejdstagerne fremlægger deres bidrag og mål med en læringserfaring. Platformen vil også indeholde oplysninger om de forskellige typer af finansiering, der er til rådighed, og link til andre relaterede websteder. Arbejdstagere, der har deltaget i et læringsmobilitetsprogram, bør dele deres erfaringer gennem en rapport. Denne platform vil bidrage til bedre at koordinere udvekslingen af arbejdstagere og til at forvalte de administrative procedurer på en mere strømlinet og harmoniseret måde.

Begrundelse

Med denne platform kan arbejdsgiverne udveksle oplysninger om muligheder for og måder til at gennemføre disse udvekslinger. Desuden vil den være et fælles rum for arbejdstagere med henblik på at forstå, hvilke muligheder for læringsmobilitet der findes på markedet.

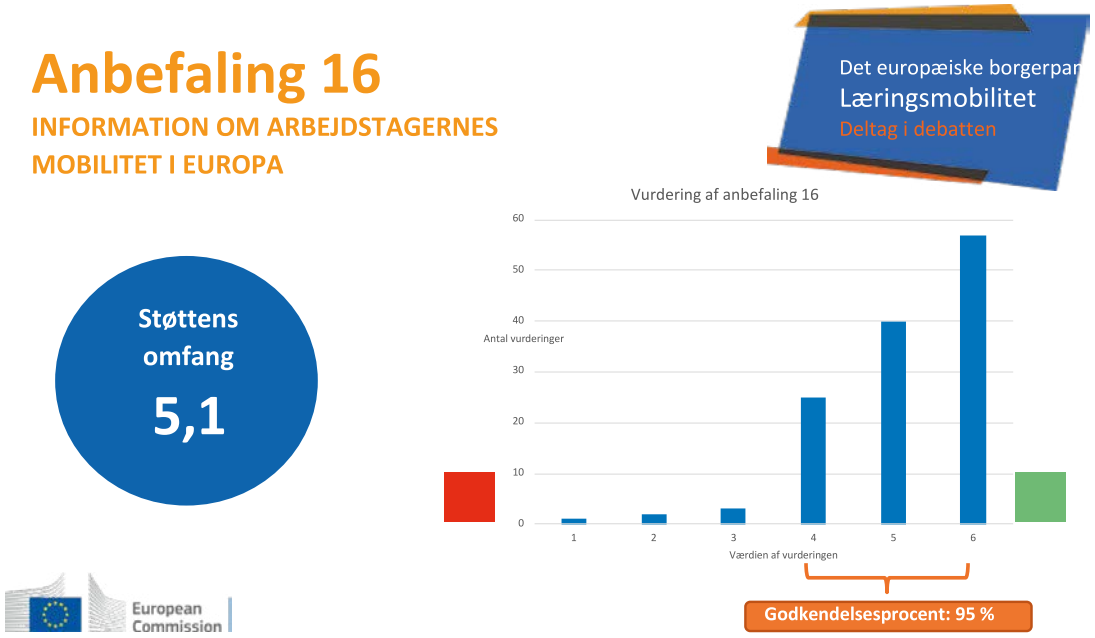

Anbefaling 17

Målrettede oplysningskampagner om læringsmobilitet

Vi anbefaler mindre, målrettede oplysningskampagner for to forskellige målgrupper, nemlig a) teenagere/studerende og b) voksne (fagfolk, arbejdstagere osv.). Hver gruppe har brug for en særskilt tilgang. Det første instrument, vi kunne anvende, er ambassadører med tidligere erfaring med læringsmobilitet, som gør reklame for det over for både teenagere og voksne/fagfolk ved at dele deres »succeshistorier«. Denne foranstaltning kunne også være effektiv for grupper som f.eks. ældre. Disse ambassadører kunne placeres ved skranker på rådhuse og besøge skoler og andre steder. En person, der er specialiseret i tekniske og praktiske spørgsmål i forbindelse med læringsmobilitet, bør også inddrages. Det andet instrument, der fokuserer på studerende og unge, kunne være hybride og kreative måder at nå ud til dem på, f.eks. gennem sociale medier (hashtags, onlineinformation osv.) og fysisk informationsmateriale om læringsmobilitet. Denne form for kampagne kunne føre til en større udbredelse af information og skabe en »sneboldeffekt«.

Begrundelse

Manglende viden om læringsmobilitet gør det umuligt for folk at deltage heri. Adgang til information vil udvide deltagelsen.

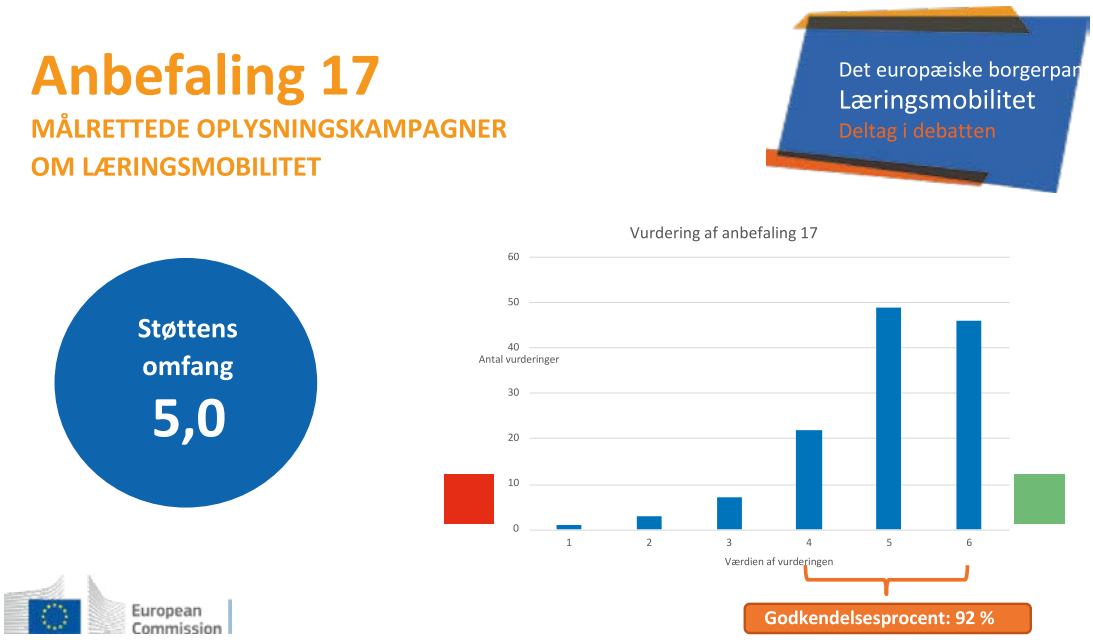

Anbefaling 18

Foranstaltninger og aktiviteter til fremme af ikke-forskelsbehandling i forbindelse med læringsmobilitet

Vi sondrer mellem unge i skoler og voksne på arbejdspladser, og vi fokuserer på at tackle problemer i hvert af disse miljøer. Vi sikrer, at skoler og arbejdspladser er rum for teenagere og fagfolk, hvor der ikke forskelsbehandles på grund af faktorer såsom alder, køn, sundhed, seksuel orientering, religion osv. For at nå dette mål skal Kommissionen afsætte midler og ressourcer til de forskellige involverede parter, nemlig værtsfamilier for teenagere og virksomheder og NGO'er for voksne. Der er behov for følgende aktiviteter: værtsfamilier og -virksomheder bør være forberedt på, hvad det indebærer at være vært for en person, og bør oplæres af personer, der er specialiseret i tværkulturelle spørgsmål (ombudsmænd). Dette er særlig vigtigt for mere sårbare grupper. Disse aktiviteter kan bidrage til at forbedre mobilitetserfaringen og minimere diskrimination. Desuden bør familier og virksomheder tilskyndes til at støtte dem yderligere.

Begrundelse

Det er vigtigt at garantere sikkerhed og »enhed i mangfoldighed« for mobile studerende og voksne.

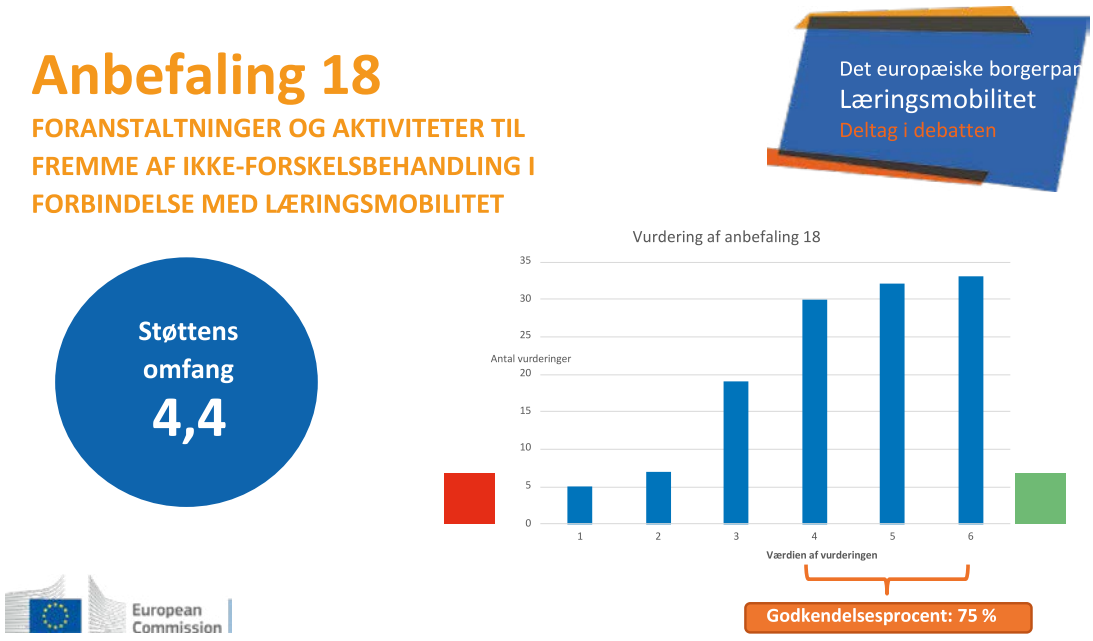

Anbefaling 19

Overvindelse af fordomme ved at tilskynde til en mere afbalanceret fordeling af Erasmus+-praktikophold

For at tilskynde borgerne til at ansøge om en mere forskelligartet vifte af Erasmus+-destinationer anbefaler vi tiltag på to niveauer:

1. På institutionelt plan i EU: Vi anbefaler, at Kommissionen fastsætter principper, som de institutioner, der deltager i Erasmus+, bør tage i betragtning, når de træffer afgørelse om og fornyer partnerskabsaftaler med andre uddannelsesinstitutioner.

For at supplere dette kunne Kommissionen også udvikle en onlineplatform, hvor ansøgere kan tilkendegive deres interesser, sprog, præferencer osv. og derefter modtage forslag til destinationer, som ville være et godt match for dem. Dette »anbefalingssystem« kunne øge mangfoldigheden af læringssteder ved at tilskynde folk til at tage til steder, som de ellers ikke ville have overvejet.

2. På medlemsstatsplan: Vi anbefaler, at medlemsstaterne træffer foranstaltninger til at øge antallet af Erasmus+-deltagere, som de skal modtage. Medlemsstaterne kunne tilskynde deres nationale uddannelsesinstitutioner til at tilbyde flere kurser på engelsk.

Begrundelse

Denne anbefaling er vigtig af to primære årsager:

Hvis nogle medlemsstater/destinationer anses for at være mindre ønskværdige, kan ledige pladser i Erasmus+-programmet gå til spilde. Nogle lande såsom Spanien er overtegnet, men der ville være flere pladser til rådighed for folk, som ønsker at deltage i Erasmus-programmet, hvis folk blev tilskyndet til at rejse til flere forskellige destinationer.

For det andet gælder det, at hvis folk rejser til nye steder, som de ikke har modtaget megen information om, eller hvis de opdager nye kulturer, øger det også deres forståelse af andre kulturer og bidrager til at overvinde fordomme osv.

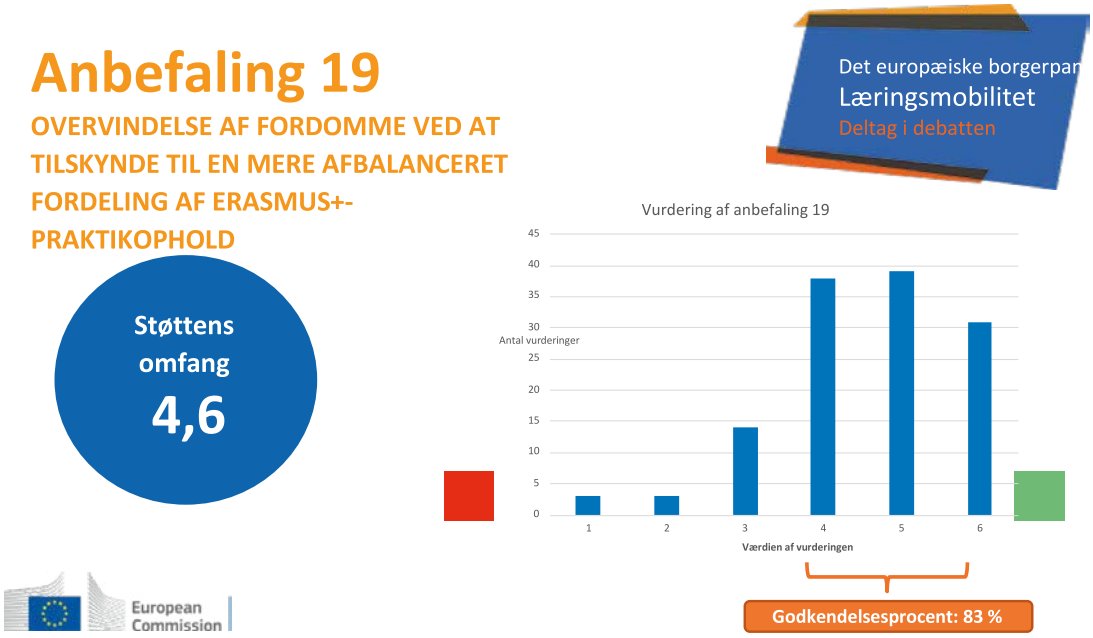

Anbefaling 20

Vurdering af de administrative hindringer, som arbejdstagere og arbejdsgivere står over for, og hvordan de kan overvindes

Vi anbefaler, at Kommissionen foretager en vurdering af de hindringer, som arbejdstagere står over for i forbindelse med deltagelse i læringsmobilitetsprogrammer (f.eks. bidrag til sociale sikringsordninger og pensioner). Kommissionen bør i sin vurdering også tage hensyn til arbejdsgivernes behov og deres bevæggrunde til at sende deres medarbejdere til udlandet. På grundlag af denne vurdering kunne Kommissionen foreslå yderligere foranstaltninger for at overvinde disse hindringer.

Begrundelse

Der er en risiko for, at især arbejdstagere ikke vil kunne rejse til udlandet, fordi der er for mange administrative hindringer, f.eks. i forbindelse med social sikring eller pension. Kan de nemt overføre disse ydelser fra medlemsstat til medlemsstat? Borgerne skal støttes i håndteringen af disse administrative udfordringer. Derfor anbefaler vi, at Kommissionen foretager en undersøgelse af disse udfordringer, så de kan håndteres effektivt.

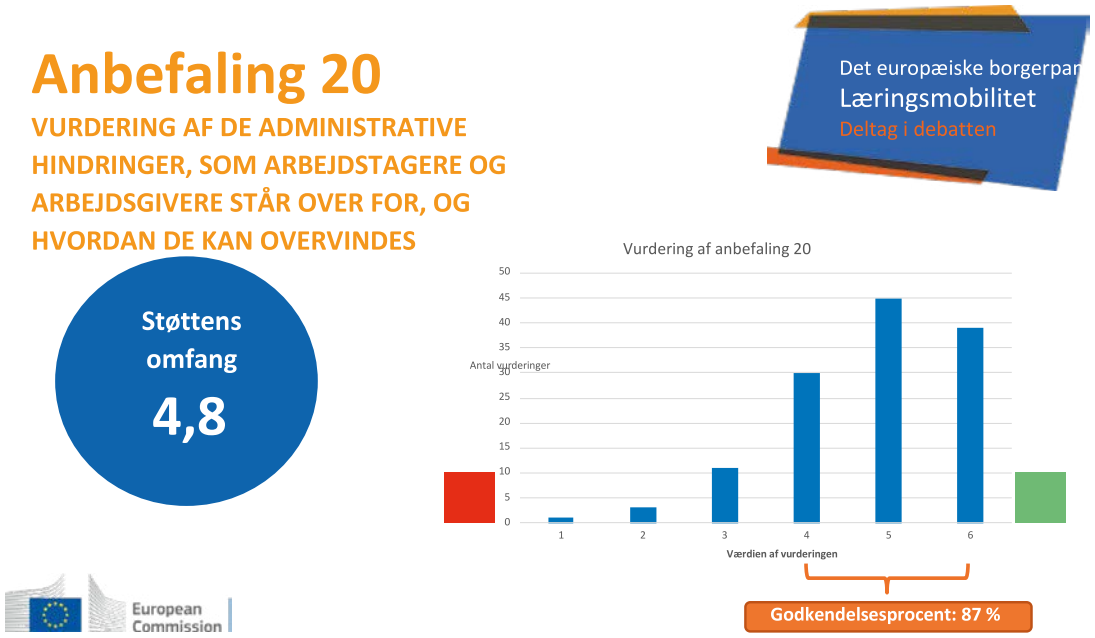

Anbefaling 21

Fremme af en målrettet kommunikationsstrategi for Erasmus+

Vi anbefaler, at alle EU-borgere bliver gjort opmærksom på Erasmus+ inden for tre år. Dette bør ske ved at udarbejde en effektiv kommunikationsstrategi med fokus på bestemte grupper, der ikke er bekendt med og informeret om Erasmus+ og Det Europæiske Solidaritetskorps. Disse grupper omfatter, men er ikke begrænset til, personer med handicap, arbejdstagere, arbejdsløse, økonomisk dårligt stillede personer, personer, der bor i landdistrikter, personer uden videregående uddannelse og personer, der risikerer social udstødelse.

Begrundelse

Der er mange muligheder og programmer for læringsmobilitet, f.eks. Erasmus+ og Det Europæiske Solidaritetskorps. Derudover er der allerede udviklet informationsknudepunkter såsom Erasmus+-platformen og Erasmus+-appen. Disse oplysninger er imidlertid ikke let tilgængelige og når ikke ud til alle relevante grupper. Vi anbefaler derfor, at der fastsættes et mål om at nå ud til alle EU-borgere inden for tre år ved at udarbejde skræddersyede kampagner med henblik på at nå ud til bestemte målgrupper, som måske ikke kan få adgang til eller drage fordel af de oplysninger, der er til rådighed på nuværende tidspunkt.

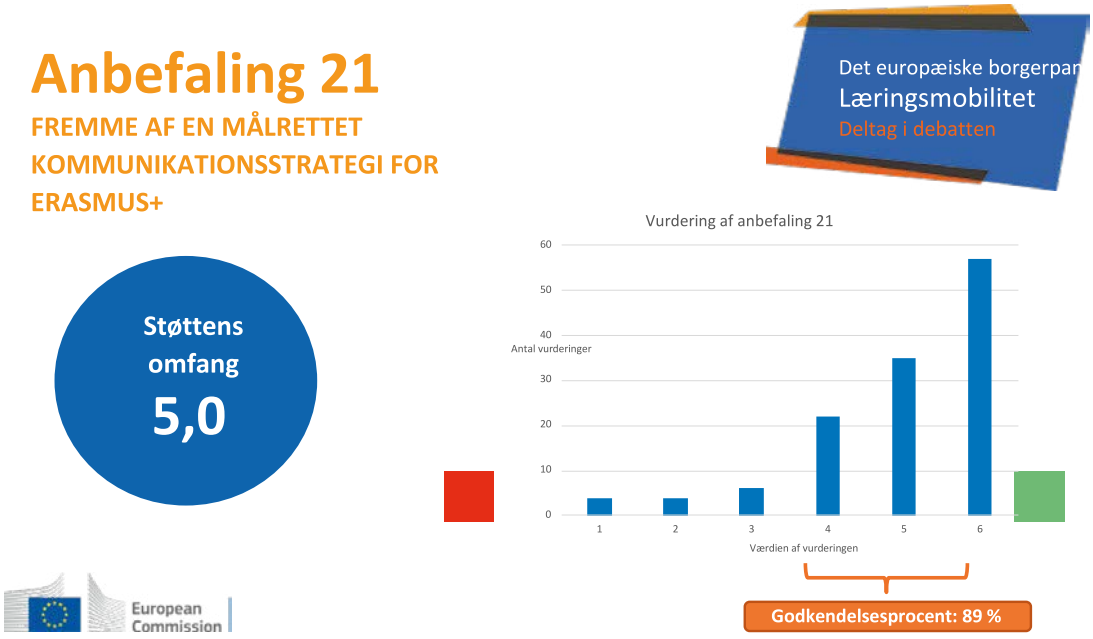

SÅDAN KONTAKTER DU EU

Personligt fremmøde

Der findes flere hundrede Europe Direct-centre i hele EU. Find adressen på dit nærmeste center online (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_da).

Kontakt via telefon eller skriftligt

Europe Direct er en tjeneste, der besvarer spørgsmål om EU. Kontakt Europe Direct:

— på gratisnummer: 00 800 6 7 8 9 10 11 (visse operatører tager betaling for disse opkald)

— på følgende nummer: +32 22999696

— skriftligt: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_da.

SÅDAN FINDER DU OPLYSNINGER OM EU

Online

Oplysninger om EU er tilgængelige på alle EU's officielle sprog på Europawebstedet (european-union.europa.eu).

EU-publikationer

Du kan finde eller bestille EU-publikationer på op.europa.eu/da/web/general-publications/publications. Du kan bestille flere eksemplarer af de gratis publikationer ved at kontakte Europe Direct eller dit lokale kontaktcenter (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_da).

EU-ret og relaterede dokumenter

Du kan nemt få adgang til EU's juridiske oplysninger (herunder al EU-ret siden 1951) på alle officielle EU-sprog i EUR-Lex-databasen (eur-lex.europa.eu).

Åbne data fra EU

Portalen data.europa.eu giver adgang til åbne datasæt fra EU's institutioner, organer og agenturer. Dataene kan downloades og genanvendes gratis til både kommercielle og ikkekommercielle formål. Portalen giver også adgang til en stor mængde datasæt fra de europæiske lande.

Den Europæiske Unions
Publikationskontor

Print ISBN 978-92-68-09231-6 doi:10.2775/669640 NA-09-23-534-DA-C
PDF ISBN 978-92-68-09202-6 doi:10.2775/555668 NA-09-23-534-DA-N